24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

1941
АПРЕЛЬ
30
ЮНКУН
101 (5816) №

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Чăваш Коммуни

ЯЛХУÇАЛĂХĔНЧЕ МАЛТА ПЫРАКАНСЕН РЕСПУБЛИКĂРИ ХИСЕП ХĂМИ

Уйхирсем юрсенчен тасалчĕç. Юр айĕнчен тухнă çĕр хĕвелпе хăвăрт ăшăнать. Республикăра пур районсенче те çурхи ĕçсем сарăлса пыраççĕ: колхозсем халĕ клевер акаççĕ, калчасене апат параççĕ, вăрлăхсене яровизациллеççĕ. Первомайски районĕнче клевер акса пĕтереççĕ. Калинино районĕнче те клевер акас плана 80 процент ытла тултарнă. Ку районри «Трактор», «Искра» тата «Красноармеец» колхозсем паян-ыран акана тухаççĕ. Майăн 1-мĕш тĕлне акана тухнă колхозсем нумай пулĕç. Кĕçех республика массăллă акана кĕрĕ.

Пирĕн колхозсен çуракине пысăк пахалăхпа ирттерме, 1941 çулта 7,9 миллиард пăт тĕштырă туса илме мĕн кирли пурте çителĕклĕ. Кăçалхи çураки колхозсенче производствăллă хастарлăх тата политикăллă активлăх пысăккăн ÿссе пынă условисенче иртет. Партипе правительство колхозниксене вăйлă тырпулшăн кĕрешме хăватлă хĕçпăшал пачĕç. Колхозниксене ĕçшĕн хушса тÿлесси çинчен йышăннă постановлени колхозниксен массин ĕç хастарлăхне хăпартать. Лайăхрах, ăнăçлăрах, пысăк пахалăхпа ĕçлес, тырпул тухăçне ÿстерес тĕлĕшпе панă заданине кашни бригада, звено тăрăх тултарас ĕмĕтсемпе хавхаланаççĕ халĕ пирĕн колхозсенчи малта пыракан çынсем.

Çураки — вăйлă тырпулшăн кĕрешмелли чи малтанхи тапхăр. Кăçал пирĕн республика çуракине иртнĕ çулхинчен аванрах хатĕрленчĕ. Вăрлăхсем çителĕклĕ, вĕсен пахалăхĕ начар мар. Уя тислĕк, торф, юшкăн, кĕл тата ытти удобренисене иртнĕ çулхинчен нумайрах кăларнă. Пĕлтĕр пур колхозсем те кĕрхи çĕртме туса хăварнă. Çакă вăл çуракине кăçал чылай хăвăртрах ирттерме май парать. Вăйлă тырпул туса илесси, çапла вара, пĕтĕмпех колхоз руководителĕсем тата çĕрĕç органĕсем çурхи ĕçсене организованно ирттерме, çынсене ĕç участокĕсем тăрăх тĕрĕс йĕркелесе тухма, машинăсемпе туллин усă курма пĕлнинчен килет. Кăçалхи çураки — стахановла агротехникăна пăхăнса, хăвăрт, пысăк пахалăхпа, отлично ирттернĕ çураки пулса тăмалла. Ака планне кăçал кашни район, колхоз, кашни бригадăпа звено тăрăх хисеп енчен те, пахалăх тĕлĕшĕнчен те ăнăçлăн тултарса пырас пулать.

Ялсенчи партиллĕ-массăллă ĕç çакна пăхăнса тăмалла. Парти организацисен задачи — çуракине большевикла ирттерессишĕн кĕрешесси, вăл ĕçе конкретлă, оперативлă ертсе пырасси, ялхуçалăхĕнче малта пыракансен паха опычĕсемпе анлăн усă курасси, акара социализмлă ăмăртăва анлăн сарса пырасси пулать.

Çĕр ăшĕнчи нÿрлĕхе ытларах тытса, упраса хăварма тăрăшмалла, çĕре ака умĕн лайăх хатĕрлесе, çемçетсе çитермелле — çак ĕçсем вăйлă тырпул илессишĕн кĕрешнĕ çĕрте пит пысăк вырăн йышăнса тăраççĕ. Вăхăтра сухана тухса, кĕрхи çĕртме тунă вырăнта çĕр пĕтĕм лаптăкĕпех типессе кĕтсе тăмасăр, çĕр пиççе çитнĕ вырăна вăхăтра сÿрелесе тата культиваци туса ирттермелле. Культиваци тунă хыççăнах акса пымалла. Çакăн пек йĕркепе ĕçлесен кăна уйхирте кирлĕ нÿрлĕхе сыхласа хăварма пулĕ. Нÿрлĕхшĕн кĕрешесси — чи ответлă ĕçсенчен пĕри пулса тăрать.

Кăçал колхозсемпе МТС руководителĕсен ака ĕçне миçе гектар акни тăрăх кăна мар шутламалла, акнă çĕрĕн кашни гектарĕ мĕнле хака ларнине, ĕçĕн пахалăхĕ мĕнлине шута илсе пымалла, çĕрĕçĕнчи пуян резервсемпе туллин усă курмалла.

Вăрнар, Шăхасан т. ыт. МТ Станцисенче трактористсем ĕç тухăçлăхне ÿстерессишĕн, çунтармалли тата сĕрмелли япаласене перекетлессишĕн социализмлă ăмăртăва тухрĕç. Çак ĕçре уйрăмăнах иртнĕ çулхи йăнăшсене асăрхани кирлĕ. Хăшпĕр тракторнăй бригадăсем иртнĕ çулта, çунтармалли япаласене перекетлетпĕр тесе, ăшăх сухалас çул çине тăнă, 20—22 сантиметр тарăнĕш сухалас вырăнне 7—8 сантиметр тарăнĕш кăна сухаланă вырăнсем те пулнă. Горючине çакăн пек киревсĕр майсемпе перекетлени — государство умĕнче айăплă ĕç туни пулать.

Киев облаçĕнчи партипе совет тата колхоз активĕн канашлăвĕнче Хрущев юлташ кун пирки çапла каланă:

«Пире йĕркеллĕ экономи кирлĕ, горючи бакĕсем ан юхчĕр, горючисене ан тăккалаччăр, тракторсен цилиндрĕсем юсавлă пулччăр, горючине усăсăр ан çунтарччăр. Анчах çав вăхăтрах суха тума, çĕре лайăх çемçетме горючине çителĕклĕ парса тăмалла, мĕншĕн тесен, çĕре лайăх çемçетсен, аван акса хăварсан, вырасса та лайăх вырса илĕн».

Ака ĕçĕнче экономи тăвассишĕн кĕрешмелли май çавăн пек ĕнтĕ. Тракторнăй бригадăсен ĕçне тĕрĕслесе, брак тăвакансене хирĕç татăклăн кĕрешсе пымалла. Çапла вара, кашни гектар çĕре лайăх çемçетесси, тарăн сухаласа акасси — 1941 çулта вăйлă тырпул туса илес ĕçĕн никĕсĕ пулса тăрать.

Тарăн сухаласа акассипе пĕрлех ретлĕ сеялкăпа акасси çине тимлĕн çавăрăнса пăхас пулать. Вăл ĕçĕн усăллăхĕ пуриншĕн те паллă. Ку ĕçре иртнĕ çулхи урока пĕр самантлăха та манма кирлĕ мар. Сеялкăсемпе кирлĕ пек усă курма тăрăшман пиркиех иртнĕ çул 23 пин гектар алăпа акса хăварнă пулнă. Кăçал çак çитменлĕхсене тумалла мар. Сеялкăпа акас ĕçе тивĕçлĕ вырăна хумаллине агротехника ĕçĕсене пурнăçа кĕртме чăрмантарса тăни вырăнне хурса хаклас пулать.

Пирĕн республикăра тракторпа акмалли сеялкăсем 490, лашапа акмалли сеялкăсем 3.897. Вĕсем акана кĕске вăхăтра ирттерме çителĕклĕ. Сеялкăсемпе пĕлсе усă курни кăна кирлĕ. Пур сеялкăсене те шута илмелле, вĕсемпе усă курас, пĕр колхозран тепĕр колхоза куçарса пырас тĕлĕшпе çирĕп график тумалла. Сеялкăсемпе ĕçлеме опытлă çынсене уйăрмалла. Вĕсем çумне тĕреклĕ лашасем çирĕплетсе памалла. Сеялкăсемпе туллин усă курмалла, вĕсемпе яра кунĕпе акмалла — çавăн чухне кăна çуракине кĕске срокра ирттерме пулĕ.

Кăçал çуркунне кая юлса çитрĕ. Каярах килнĕ çуркунне — пит хăвăрт иртекен çуркунне. Çавăнпа та çакăн пек вăхăтра кашни сехетпе усă курса юлма тăрăшас пулать. Малта пыракан колхозсем акана тухас умĕн юлнă кашни кунпа, кашни сехетпе туллин усă курма тăрăшаççĕ, вĕсем çуракине хатĕрленсе çитнине пур енчен те татах та татах тĕрĕслеççĕ, ăмăрту договорĕсем тăваççĕ, конкретлă обязательствăсем йышăнаççĕ. Анчах пур колхозсенче те ĕç апла мар-ха. Çуракине тухас вăхăта çитсе тăтăмăр пулин те, хăшпĕр колхозсем вăл ĕçе хатĕр мар.

Урнарти «Победитель» колхоз (Вăрнар р.) çуракине тухма пĕрре те васкамасть пулас. Урпа, тулă вăрлăхĕсем кондицине ларман. Хăшпĕр культурăсем тăрăх вăрлăхсем çитмеççĕ. Протравить тумалли препаратсем хатĕр мар. Яровизаци тума пÿлĕмсем тупман.

«Наука» колхозра та (Сĕнтĕр р.) ĕç çавăн евĕрлех. Кунта ялхуçалăх машинисене (сеялкăсемпе плугсене) юсаса çитермен. Вăрлăх кондицине ларман. Звеносене уйрăм участоксем уйăрса паман. Звеносем уйăрнă, анчах звеноводсем камсем пуласси халĕ те паллă мар. Колхозниксемпе колхозницăсене кунта ĕçшĕн хушса тÿлесси çинчен йышăннă постановлени çинчен ăнлантарса паман.

Çакăн пек çитменлĕхсем вĕсем чылай колхозсенче пур. Партипе совет организацисен задачи — юлса пыракан колхозсем çине уйрăмăнах тимлĕн çавăрăнса пăхасси, вĕсене çак ĕçри çитменлĕхсене хăвăртрах пĕтерме пулăшасси пулать. Кая юлакан колхозсене малта пыракансемпе танлаштармалла.

Çураки — партипе совет организацисен тата çĕрĕç органĕсен пултарулăхне, вĕсен организаторла ĕçĕсене тĕрĕслемелли экзамен. Çуракинче çĕрĕç органĕсен вĕсем пысăк пахалăхшăн кĕрешме пултарнине кăтартса памалла. Уйхир ĕçĕсене черетпе мар, пурне те пĕр каррăн туса пырассишĕн кĕрешмелле.

Пирĕн республика вăйлă тырпулшăн кĕрешме Мордва тата Мари республикисемпе ăмăртăва тухнă. Çак ăмăртура пирĕн республикăри колхозсен мала тухма пур условисем те пур, вĕсемпе пĕлсе усă курни, большевикла ĕçлени кăна кирлĕ.

Паян эпир «Çураки вăхăчĕ валли ялхуçалăхĕнче малта пыракансен республикăри Хисеп Хăмине тăвасси çинчен» ВКП(б) Обкомĕ йышăннă постановленине пичетлесе кăларатпăр. Кашни районăн, кашни колхозăн, кашни бригадăпа звенон, кашни колхозникăн тата колхозницăн ялхуçалăхĕнче малта пыракансен республикăри Хисеп Хăми çине кĕме тивĕç илессишĕн кĕрешмелле.

1941 ÇУЛТИ МАЙĂН 1-МĔШНЕ ИРТТЕРМЕЛЛИ ЛОЗУНГСЕМ

1. Сывă пултăр Майăн 1-мĕш—рабочи класăн революциллĕ вăйĕсен боевой смотрĕ! Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

2. Класлă тăвансене, капитал тĕрмисенче ларакансене, рабочи класа пĕтĕм тĕнчипех ирĕке кăларассишĕн кĕрешекенсене—пирĕнтен тăванлă салам!

3. Рабочи класс капитализмлă çĕршывсенчи рабочисемпе интернационалла çыхăнса тăрассине çирĕплетер! Пĕтĕм тĕнчери пролетариллĕ пĕршухăшлăх ялавне çÿлерех çĕклер!

4. Сывă пултăр Совет правительствин тулашри политики, халăхсем хушшинчи мирлĕ пурнăçа тата пирĕн тăван çĕршывăн хăрушăсăрлăхне ĕçе кĕртсе пыракан политика!

5. Сывă пултăр пирĕн тăван Хĕрлĕ Çар—ССР Союзĕнчи халăхсен мирлĕ ĕçĕн хăватлă тĕрекĕ, Октябрьти Социализмлă Аслă революци çĕнтерсе илнисен шанчăклă хуралçи!

6. Совет Союзĕнчи ĕççыннисем! Капитализмлă йĕритавралăх çинчен ан манăр! Хамăрăн Хĕрлĕ Çара тата хамăрăн социализмлă разведкăна—ВЧК-на пĕр пăркаланмасăр вăйлатса пырар!

7. Сывă пултăр Совет Союзĕн Тинĕс-Çар Флочĕ—совет çĕршывĕн тинĕсри чиккисен шанчăклă хуралĕ!

8. Сывă пултăр совет çĕршывĕн хăватлă авиацийĕ! Сывă пулччăр совет летчикĕсем—пирĕн тăван çĕршывăн чаплă соколĕсем!

9. Хăватлă та хăюллă боец-пограничниксене, социализм çĕршывĕн çивĕч куçлă часовойĕсене—салам!

10. Сывă пултăр Совет Союзĕнчи халăхсен тăванлă союзĕ тата туслăхĕ!

11. Промышленноçри, транспортри, суту-илÿ ĕçĕнчи тата ялхуçалăхĕнчи стахановецсене, пирĕн çĕршыври чаплă çынсене,—большевикла салам!

12. 1941 çулти—виççĕмĕш пилĕкçуллăхăн тăваттăмĕш çулĕнчи халăх-хуçалăх планне тултарар тата ирттерсе тултарар!

13. Рабочисемпе работницăсем, инженерсемпе техниксем! Плана кашни цехра, кашни бригадăра, кашни станок çинче тата кашни сменăра куллен тултарса пырассишĕн кĕрешĕр!

14. Рабочисемпе работницăсем, инженерсемпе техниксем! Производствăри культурлăхшăн, предприятисемпе транспортри тасалăхпа йĕркелĕхшĕн кĕрешĕр!

15. Рабочисемпе работницăсем, инженерсемпе техниксем! Çĕнĕ техникăна малалла ярса пырăр, çĕнĕ машинăсен тата материалсемпе изделисен производствине хăвăртрах ĕçе кĕртсе пырăр!

16. Хура тата тĕслĕ металлургири рабочисемпе работницăсем, инженерсемпе техниксем! Металл ытларах туса кăларассишĕн, унăн пахалăхĕшĕн кĕрешĕр!

17. Машиностроени промышленноçĕнчи рабочисемпе работницăсем, инженерсемпе техниксем! Тĕнчере чи малта пыракан машиностроенине аталантарассишĕн кĕрешĕр!

18. Оборона промышленноçĕнчи рабочисемпе работницăсем, инженерсемпе техниксем! Пирĕн тăван çĕршывăн оборона хăватне тĕреклетĕр! Хĕрлĕ Çарпа Тинĕс-Çар Флотне вĕрçĕнĕ техникăпа хĕçпăшаллантарăр!

19. Топливо тата энергетика промышленноçĕнчи рабочисемпе работницăсем, инженерсемпе техниксем! Топливо тата электроэнерги туса кăларас ĕçе большевикла хăвăртлăхсемпе малалла илсе пырăр; ССР Союзĕн топливо тата энергетика базине вăйлатăр!

20. Хими промышленноçĕнчи работниксем! Пирĕн çĕршывăн хăватлă хими промышленноçне тăвассишĕн кĕрешĕр!

21. Строитель юлташсем! Строительство срокне хăвăртлатассишĕн, стройкăсен хакне йÿнетессишĕн тата вĕсене пысăк пахалăхпа тăвассишĕн кĕрешĕр!

22. Çăмăл тата пиравăр промышленноçĕнчи рабочисемпе работницăсем, инженерсемпе техниксем! Совет çĕршывĕнчи гражданăсем валли ситец, пурçăн, сукно, трикотаж, урана тăхăнмаллисем, тумтир таврашсем нумайрах туса кăларассишĕн кĕрешĕр!

23. Чугунçул тата шывçул транспорчĕсенчи рабочисемпе работницăсем, инженерсемпе техниксем! Государствăн таварсем турттармалли планне тултарассишĕн тата ирттерсе тултарассишĕн кĕрешĕр! Совет транспорчĕн ĕçне лайăхлатăр!

24. Прогульщиксене тата производство дезорганизаторĕсене хирĕç кĕрешни—хамăрăн тăван çĕршывăн тата унăн Хĕрлĕ Çарĕн хăватне вăйлатассишĕн кĕрешни пулать. Сывă пултăр пирĕн тăван çĕршыври предприятисенчи ĕç дисциплини тата кăтартуллă йĕркелĕх!

25. Вырăнти промышленноçа тата промысла кооперацине пур майпа та вăйлатса пырар! Вырăнти чĕртавартан куллен кирлĕ таварсем туса кăларассине ÿстерер!

26. Промышленноçпа транспорт валли государствăн ĕç вăйĕсен хăватлă резервисене туса хурар!

27. Колхозсенчи тата хуласенчи çамрăксем! Фабрикăпа завод ĕçне вĕренмелли, ремесленнăй тата чугунçул училищисене вĕренме кайăр! Пирĕн тăван çĕршывăн квалификациллĕ работникĕсем пулма хатĕрленĕр!

28. Колхозниксемпе колхозницăсем! Çуракине кăтартуллăн туса ирттерессишĕн, пысăк тухăçлă тырпул туса илессишĕн тата обществăллă выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçе çĕклессишĕн кĕрешĕр, колхозсен обществăллă хуçалăхне вăйлатса пырăр! Сывă пултăр колхозсенчи пуян та культурăллă пурнăç!

29. Совет учрежденийĕсенчи служащисем! Государство дисциплинине çирĕплетессишĕн, совет законĕсене пурнăçа тĕрĕс кĕртсе пырассишĕн кĕрешĕр!

30. Государствăллă тата кооперативлă суту-илÿ работникĕсем! Совет потребителĕн ыйтăвĕсене лайăхрах тивĕçтерессишĕн, хулари тата ялти советла культурăллă суту-илÿшĕн кĕрешер!

31. ССР Союзĕнчи халăхсен социализмлă культурине малалла чечеклентерсе пырассишĕн, Совет наукин, техникин тата искусствин çĕнĕ çитĕнĕвĕсемпе çĕнтерĕвĕсемшĕн!

32. Сывă пултăр Совет Союзĕнчи пĕртан правăллă хĕрарăм—пирĕн çĕршывăн государство управленине, хуçалăхлă тата культурăллă ĕçĕсене активлăн хутшăнакан хĕрарăм!

33. Профсоюз членĕсен мĕнпур массине ленинизм майлă воспитани парасси—Совет çĕршывĕнчи профсоюз организацийĕсен хисеплĕ тивĕçĕ! Сывă пулччăр коммунизм шкулĕ пулса тăракан совет профсоюзĕсем!

34. Хамăрăн ĕçри çитменлĕхсене критиклессине сарса ярар! Хамăр государствăн хăвачĕпе организованноçне татах та ытларах вăйлатар!

35. Сывă пултăр комсомол—большевикла партин шанчăклă помощникĕ! Сывă пулччăр совет çамрăкĕсем—пирĕн тăван çĕршывăн пуласлăхĕ!

36. Совет шкулĕсенче вĕренекенсем! Наукăна вĕренсе алла илĕр, Ленин—Сталин ĕçĕшĕн кĕрешекен борецсем пулма хатĕрленĕр!

37. Ачасем—пирĕн пуласлăх. Совет çĕршывĕнчи ачасене Ленин—Сталин ĕçĕшĕн кĕрешессине малалла илсе пыма хатĕр тăракан патриотсем, пирĕн тăван çĕршывăн патриочĕсем туса вĕрентсе çитĕнтерер!

38. Совет çĕршывĕнчи физкультурниксемпе физкультурницăсене—пирĕнтен хĕрÿллĕ салам!

39. Сывă пултăр тата çирĕпленсе пытăр пирĕн хăватлă тăван çĕршыв—Советлă Социализмлă Республикăсен Союзĕ!

40. Сывă пултăр пирĕн рабочи класс!

41. Сывă пулччăр пирĕн колхозлă хресченсем!

42. Сывă пултăр пирĕн совет интеллигенцийĕ!

43. Сывă пултăр большевиксен Пĕтĕм Союзри Коммунистла Партийĕ—Совет Союзĕнчи ĕççыннисен малта пыракан отрячĕ!

44. Сывă пултăр Коммунистла Интернационал—ĕççыннисен çĕнтерĕвĕшĕн пыракан кĕрешÿ организаторĕ!

45. Сывă пултăр Маркcăн—Энгельсăн—Ленинăн—Сталинăн аслă, никам çĕнтерейми ялавĕ! Сывă пултăр ленинизм!

Пĕтĕм Союзри Коммунистсен (большевиксен) Партийĕн Центральный Комитечĕ.

Çураки вăхăчĕ валли ялхуçалăхĕнче малта пыракансен республикăри Хисеп Хăмине тăвасси çинчен

ВКП(б) Чăваш Обкомĕн бюровĕ 1941 çулти апрелĕн 29-мĕшĕнче йышăннă постановлени

«Красная Чувашия» тата «Чăваш Коммуни» хаçатсен страницисем çинче 1941 çулти çураки вăхăчĕ валли ялхуçалăхĕнче малта пыракансен республикăри Хисеп Хăми тăвас.

Çапла тăвас: республикăри Хисеп Хăми çине ялхуçалăхĕнче малта пыракансене çуракинче ĕçĕн пысăк тухăçлăхне кăтартнăшăн тата ĕçе пысăк пахалăхпа тунăшăн ВКП(б) райкомĕсем тата райсоветсен исполкомĕсем тăратнă тăрăх кĕртеççĕ.

Республикăри Хисеп Хăми çине кĕртес тĕлĕшпе тăратнă материалсене пăхса тухма Пивоваров, Григорьев тата Малов юлташсене хушас.

ВКП(б) Обкомĕн секретарĕ
И. ЧАРЫКОВ.

Ĕç вăйĕсен резервисен СССР Совнаркомĕ çумĕнчи Главнăй Управленийĕнче

ФЗО шкулĕсенче вĕренекенсен вĕренсе тухмалли испытанийĕсем

Ĕç вăйĕсен резервисен СССР Совнаркомĕ çумĕнчи Главнăй Управленийĕн начальникĕ П. Г. Москатов юлташ ФЗО шкулĕсенче вĕренекенсен, кăçалхи июнь уйăхĕнче производство ĕçне вĕренсе пĕтерекеннисен квалификациллĕ (вĕренсе тухмалли) испытанийĕсене ирттересси çинчен приказ кăларнă.

Испытанисене майăн 15-мĕшпе 25-мĕш хушшинче ирттереççĕ Фабрикăпа завод ĕçне вĕренмелли кашни шкулта квалификаци комиссийĕсем тăваççĕ. Комисси составне çаксем кĕреççĕ: шкула хăш предприяти бази çинче тунă çав предприяти представителĕ, шкул директорĕ тата старший мастер.

Испытанисене ирттермелли йĕркене çирĕплетнĕ. Вĕсене Ĕç вăйĕсен резервисен Главнăй Управленийĕ çирĕплетнĕ вĕренÿ планĕсемпе килĕштерсе тунă. ФЗО шкулĕсен директорĕсене, майăн 10-мĕшĕнчен кая юлмасăр, испытанисене ирттермелли календарлă плансене туса хатĕрлеме хушнă. Квалификациллĕ испытанисен (пробăсен) характерĕпе тата разрячĕпе, вĕсене пурнăçа кĕртмелли техникăллă условисемпе вĕренекенсене малтанах паллаштармалла. Вĕренекен пурнăçа кĕртнĕ пробăна кура, сăмахпа ыйтса пĕлмелли результачĕсем тăрăх тата вĕренекен мĕнле ĕлкĕрсе пыни çинчен группа мастерĕ панă характеристика тăрăх квалификаци комиссийĕ кашни вĕренекен валли разряд палăртса çирĕплетет. Çĕркăмрăк, сăрт-ту промышленноçĕн, стройматериалсен промышленноçĕн ФЗО шкулĕсенче вĕренекенсемпе, вĕсем профессине отлично вĕренсе алла илнĕ тата ĕç нормисене ирттерсе тултараççĕ пулсан, квалификацине вĕренÿн юлашки 15 кунĕнче производствăра тунă показательсем тăрăх пама юрать.

ФЗО шкулĕсенчен вĕренсе тухнă тата квалификаци испытанине панă вĕренекенсене пурне те палăртса çирĕплетнĕ образецлă аттестатсем параççĕ. Пробăна отлично пурнăçа кĕртнĕ çынсене аттестат çумне хушса похвальнăй грамотăсем параççĕ. (ТАСС).

Молотов юлташ Франци посолне господин Бержерине йышăннă

Кăçалхи апрелĕн 28-мĕшĕнче СССР Совнаркомĕн Председателĕ тата Ютçĕршыв Ĕçĕсен Халăх Комиссарĕ В. М. Молотов юлташ Францин чрезвычайнăй тата полномочнăй посолне г-н Бержерине йышăннă.

Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставки уçăлас умĕн

Экскурсоводсене хатĕрлеме пуçланă

Апрелĕн 25-мĕшĕнче Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкинче Грузирен, Узбекистанран, Казахстанран, Туркменирен, Молдавирен тата ытти республикăсенчен Мускава килнĕ экскурсоводсен тата переводчиксен занятийĕсем пуçланнă. Пĕрремĕш группăра — 350 çын. Выставка уçăличчен пурĕ 600 экскурсовод хатĕрлеççĕ, вĕсем хушшинче переводчиксем 80 çынна яхăн пулаççĕ. Занятисем пынă вăхăтра вĕсем анлăн кăтартса памалли экспонентсен округне пĕрлештерсе кăтартакан лекцисене итлеççĕ, павильонсен экспозицийĕпе паллашаççĕ, выставка участникĕсем çинчен каласа паракан фильмсене пăхаççĕ.

Выставкăна курма пыракансене кинофильмсем кăтартмалли плана çирĕплетнĕ. Кăнтăрла ĕçлекен 4 киноустановка экскурсантсене кашни кунах ялхуçалăхне кăтартса паракан фильмсем, научно-популярнăй фильмсем кăтартаççĕ. Выставкăна пыракансем 15 павильонри экрансем çинче орденлă колхозсемпе совхозсенче, лабораторисенче ÿкерсе илнĕ кадрсене, совет ученăйĕсене — Лысенко, Цицин академиксене тата ыттисене те кураççĕ.

Выставкăра ялхуçалăх çинчен калакан фильмсене 100 фильм ытла тата научно-популярнăй фильмсене 100 фильма яхăн кăтартаççĕ. (ТАСС).

ПĔЛТЕРНИ

1941 çулти апрелĕн 30-мĕшĕнче каçхине 8 сехетре Советсен Çурчĕн ларусем пулакан залĕнче, Пĕтĕм тĕнчери пролетариллĕ праздник — Майăн 1-мĕш ячĕпе, Шупашкарти заводсемпе фабрикăсенчи стахановецсемпе пĕрле парти, совет, профсоюз тата комсомол организацийĕсен савăнăçлă ларăвĕ пулать.

КУН ЙĔРКИ

1. Пĕтĕм тĕнчери пролетариллĕ праздник — Майăн 1-мĕш. (Докладчик М. А. Андреев).

Ларăва пригласительнăй билетсемпе кĕртеççĕ. Билетсене ВКП(б) хула Комитечĕн пропагандăпа агитаци пайĕнче илмелле.

ВКП(б) Обкомĕпе горкомĕн членĕсем, СССР, РСФСР тата ЧАССР Верховнăй Совечĕсен депутачĕсем, ЧАССР Халăх Комиссарĕсем, ВЛКСМ обкомĕпе горкомĕн членĕсем, ĕççынни депутачĕсен хула Совечĕн депутачĕсем савăнăçлă ларăва хăйсен мандачĕсемпе тата удостоверенийĕсемпе кĕреççĕ.

ВКП(б) Горкомĕ.
Горисполком.

ПАРТИ ПУРНĂÇĔ

Пысăк активлăхпа

Вăрмар районĕнче апрелĕн 25-мĕш тĕлне отчетпа суйлав пухăвĕсем 28 пуçламĕш парторганизацинче пулса иртрĕç. Çак пухусенче пурĕ 216 коммунист пулмалла пулнă пулсан, 204 коммунист пулнă. Пухусенче пулнă коммунистсенчен 157 çын отчетсем тăрăх пренисенче тухса каланă.

Пуçламĕш парторганизацисенчи отчетпа суйлав пухăвĕсенче большевикла критикăпа самокритика нихçанхинчен вăйлăн саралса пырать. Критикăпа самокритикăна коммунистсем камне-мĕнне пăхмасăрах, питĕ ĕçлĕн сарса пыраççĕ. Иртнĕ суйлавра парторганизаци ĕçне çителĕксĕр тесе хакланă парторганизацисенче (Тупахри, Кивĕ Шулханти, судпа прокуратурăри, МТ Станцинчи) критикăпа самокритика уйрăмăнах вăйлă пулчĕ. Кивĕ Шулханти пуçламĕш парторганизацинчи коммунистсем парторганизаци ĕçне критикленипе пĕрлех, пĕр-пĕрин хушшинчи çитменлĕхсене те тупса палăртрĕç. МТ Станцинчи пуçламĕш парторганизацинче активлăх пысăк пулчĕ.

Пулса иртнĕ отчетпа суйлав пухăвĕсем идейăпа политика тĕлĕшĕнчен çӳлти вырăнта тăнине палăртмалла. ВКП(б) Центральный Комитечĕн инструкцине пăсни пулман, пухусем вăхăтра пулса иртнĕ.

И. СТЕПАНОВ.

Коммунистсем парти историне тимлĕн вĕренеççĕ

ЭЛĔК. Иртнĕ кунсенче судпа прокуратурăри пуçламĕш парторганизацин çулталăкри ĕçĕсем çинчен пуçламĕш парторганизаци секретарĕн заместителĕ Логинов юлташ отчет туса пачĕ.

Пуçламĕш парторганизаци ĕçĕсем план тăрăх пулса пынă. Коммунистсен пухăвĕсем те яланах йĕркеллĕ, вăхăтра иртнĕ. Пухусенче ĕç дисциплинине çирĕплетесси, коммунистсем парти историне мĕнле вĕренсе пыни, çарпа оборона ĕçĕсем, социализмлă ăмăрту, XVIII партконференцин решенийĕсем çинчен тата ытти ыйтусене те сӳтсе-явнă.

Пуçламĕш парторганизацинчи коммунистсем пурте «ВКП(б) историйĕн кĕске курсне» вĕренсе тухнă. Арбековпа Логинов коммунистсем первоисточниксем тăрăх вĕренме пуçланă.

Пуçламĕш парторганизаци (секретарĕ Филиппов юлташ) комсомолăн судпа прокуратура çумĕнчи пуçламĕш организацине лайăх пулăшса пынă. Пигачевпа Антипов комсомолецсем малтанхи вăхăтра «ВКП(б) историйĕн кĕске курсне» вĕренмен пулсан, халĕ ăна вĕсем тимлĕн вĕренеççĕ. Мĕн вĕреннине кĕскен конспектсем çырса пыраççĕ.

Отчет тăрăх тухса каланă коммунистсем парторганизацин ĕçĕнчи çитменлĕхсене палăртса, малалла мĕнле ĕçлеме кирлине кăтартса пачĕç.

И. ВАСИЛЬЕВ.

Вăтанса критиклени пулмалла мар

СЕНТЕР. Мăн Сĕнтĕрти вăтам шкулта кăçалхи февраль уйăхĕччен кандидатсен группи çеç пулнă. Халĕ ку пуçламĕш парторганизацинче парти членĕсем—4, кандидатсем—3 çын.

Парторганизаципе шкул дирекцийĕ таччăн çыхăнса ĕçлесе пырса, вĕренӳпе воспитани ĕçĕнче чылай çитĕнӳсем тунă: учительсен ĕçри ответлăхне ӳстернĕ, комсомол тата пионер организацийĕсен ĕçĕсем те, иртнĕ çултипе танлаштарсан, нумай лайăхланнă. Ку çитĕнӳсем çинчен отчет тăрăх тухса калакансем те чылай чарăнса тăчĕç. Пуçламĕш парторганизаци секретарĕ Кваскова юлташ чĕререн парăнса ĕçленине палăртса хăварчĕç.

Анчах, çитĕнӳсемпе пĕрлех, çитменлĕхсем те сахал мар-ха. Шкулта 72 комсомолец, 359 пионер. Комсомолпа пионер организацийĕсем вĕренӳ пахалăхне ӳстерес ĕçре учительсене куллен пулăшса пыни курăнмасть. Шкулта халĕ 102 ача вĕренӳре ĕлкĕрсе пыраймаççĕ, ачасем шкула çӳресси те çителĕклĕ мар, шкулти обществăллă организацисене ертсе пырасси те кирлĕ вырăнта тăмасть.

. Учительсем хушшинче марксизм-ленинизм теорине вĕренессине çителĕклĕ организацилемен. Марксизм-ленинизм теорине вĕренесси çинчен профсоюз членĕсен пухăвĕнче темиçе хут та сӳтсе-явнă, анчах ĕçе никам та пуçараканни пулман. Парти членĕ, шкулта истори предметне вĕрентекен Соловьев юлташ та ку ĕç çине çиелтен пăхнă.

Тӳрех калас пулать, учительсем хушшинче марксизм-ленинизм теорине вĕренес ĕçе хакламаннисем те пур. Хăшпĕр учительсем ĕç çине çавăн пек сӳрĕккĕн пăхни, хăйсен производствăллă квалификацине ӳстерсе пыманни, ĕç дисциплинине пăсни политикăллă воспитани çителĕксĕрринченех килет.

Шкул хуçалăхĕнчи çитменлĕхсене пĕтерес тĕлĕшпе шкул директорĕ Консаков юлташ татăклă мерăсем йышăнман. Шкулăн çитес вĕренӳ çулĕ валли пĕр пуленке вутă та çук. Вĕренӳ ĕçне практикăпа çыхăнтарса пырассине те кирлĕ вырăна лартман. Шкул участокĕ çине мĕн акасси, вĕренекенсем унта мĕнле ĕçлесси те çак таринччченех паллă мар.

Шкул ĕçĕнче пысăк çитменлĕхсем пур пулсан та, пухура тухса калакансем критикăпа самокритикăна çителĕклĕ сарса ямарĕç. Мĕнле те пулсан хамăр юлташсене большевикла çивĕч сăмахпа критиклесе çиллентерес марччĕ тени палăрчĕ. Çавăнпа та ĕнтĕ пухура пĕр-пĕрне «Серафима Александровна», «Иван Осипович» тесе çеç чĕнчĕç. Паллах, кун пек критикăпа самокритика ĕçре ниепле усă та пама пултараймаççĕ.

Е. ПЕТУХОВ.

Отчетпа суйлав пухăвĕсен хăшпĕр итогĕсем

ПЕРВОМАЙСКОЕ. Районри 14 пуçламĕш парторганизацирен 7 организацинче отчетпа суйлав пухăвĕсем пулса иртнĕ. Çак отчетпа суйлав пухăвĕсем вăхăтĕнче «Комсомолец» колхозри кандидатсен группинчен производствăллă пуçламĕш парторганизаци тунă.

Пуçламĕш парторганизацисенче отчетпа суйлав пухăвĕсем политикăллă пысăк активлăхпа иртсе пыраççĕ. Прение тухса каланă коммунистсем парторганизаци секретарĕсемпе парторганизацисен ĕçĕсене хытă критиклеççĕ, çавăнпа пĕрлех практикăллă сĕнӳсем парса хăвараççĕ.

Ĕççынни депутачĕсен райсовет исполкомĕнчи пуçламĕш парторганизацинчи коммунистсем парторганизаци секретарĕ пулса ĕçленĕ Кольцов юлташ партие илес ĕç çине тимлĕн пăхманнине кăтартса панă. Тĕслĕхрен, Н. Викторов юлташ производствăра хăйĕн активлăхне пĕрре те кăтартман, çапах та, Кольцов юлташ ăна парти ретне илес ыйтăва коммунистсен пухуне лартнă т. ыт. те. Отчетпа суйлав пухăвĕ пуçламĕш парторганизаци профсоюз тата комсомол организацийĕсене çителĕксĕр ертсе пынине, уйрăм коммунистсем член укçисене вăхăтра тӳлесе тăманнине кăтартса хăварнă.

Районри финанс пайĕнчи пуçламĕш парторганизацинчи отчетпа суйлав пухăвĕнче те парторганизаци секретарĕ пулнă Иванов юлташа парти историне вĕренекен коммунистсене çителĕксĕр пулăшнăшăн критикленĕ. Кунпа пĕрлех, парторганизаци секретарĕ Иванов юлташ дисциплинăна пăснă фактсем пулнине кăтартса панă. Иванов юлташ ĕççынни депутачĕсен вырăнти Совечĕсене суйланă вăхăтра Кĕçĕн Кармала ялсоветĕнчи суйлав участокĕсенче председатель пулса ĕçленĕ. Çав вăхăтра Иванов юлташ ĕçсе ӳсĕрĕлнипе суйлав материалĕсене райисполкома вăхăтра тăратайман. Отчетпа суйлав пухăвĕ Иванов юлташа парторганизаци секретарĕнчен хăтарнă.

Районри судпа прокуратурăри пуçламĕш парторганизацинче те отчетпа суйлав пухăвĕ пысăк активлăхпа иртнĕ. Критикăпа самокритикăна анлăн сарнă. Акă, парторганизаци отчечĕ тăрăх прение Горбунов юлташ тухса каланă. Вăл парторганизацин отчетлă тапхăрта пулнă çитĕнĕвĕсемпе пĕрлех уйрăм çитменлĕхсене те кăтартса панă.

— Районри уйрăм предприятисенче, уйрăмăнах обозостроительнăй мастерскойĕнче, пахалăхлă мар продукцисем туса кăларнă. Апла пулин те, судпа прокуратурăри парторганизацинче тăракан коммунистсем çав çитменлĕхе пĕтерес пирки нимле мера та йышăнман,—тет Горбунов юлташ. Малалла Горбунов юлташ райдоротдел начальникĕ Иванов юлташ, хăйĕн пиччĕшĕ Т. Иванов прокурор пулăшнипе, прогул тунă Петров бухгалтера СССР Верховный Совечĕн Указĕ тăрăх айăплама ĕçе суда парассинчен хӳтлесе хăварнине кăтартса панă.

Отчетпа суйлав пухăвĕсем пулса иртнĕ пур парторганизацисенче те, парторганизаци секретарĕсем парти историне хăйсем тĕллĕн вĕренекен коммунистсене çителĕксĕр пулăшса пынине палăртрĕç.

Коммунистсем парторганизаци отчечĕсене сӳтсе-явнă çĕре активлă хутшăнаççĕ. Отчетпа суйлав пухăвĕ пулса иртнĕ 7 организаци тăрăх çакă курăнать. 7 парторганизацинче учетра тăраканни 53 коммунист; вĕсенчен парти членĕсем — 34, кандидатсем — 19 çын. Отчетпа суйлав пухăвĕсенче 30 член тата 18 кандидат пулнă, ытти коммунистсем тĕрлĕ сăлтавсемпе пухура пулма пултарайман. Пухура пулнă коммунистсенчен парторганизаци отчечĕсем тăрăх прение 37 коммунист тухса каланă.

Пур организацисенче те отчетпа суйлав пухăвĕсем вăхăтра, малтан палăртса хунă вăхăтсенче уçăлнă. Отчетпа суйлав пухăвĕсем пулнă 7 организацире парторганизаци секретарĕсем пулма 5 коммунист малтанхи хут суйланнă.

И. ЧУДАКОВ.
ВКП(б) Первомайски райкомĕн оргинструкторски отдел заведующийĕ.

Ĕçлĕ критика пулчĕ

ÇĔМĔРЛЕ. Райсовет исполкомĕнчи пуçламĕш парторганизаци пĕчĕк мар, вăл 25 коммуниста пĕрлештерсе тăрать. Парторганизацин отчечĕ пуян пулмалла. Анчах отчетпа суйлав пухăвĕнче ăна курма пулмарĕ. Пуçламĕш парторганизаци ĕçĕсем çинчен докладчик Дорофеев юлташ чылай каларĕ. Вăл çитменлĕхсемпе хăшпĕр çитĕнӳсем çинчен те аса илчĕ. Çапах та парторганизацине тивекен тĕп ыйтусем çинчен, отделсен ĕçне лайăхлатас тĕлĕшпе мĕнле ĕçлесе пыни çинчен сахал каларĕ.

Отчетпа суйлав пухăвĕнче çакă курăнчĕ: кунти коммунистсем хăйсен политикăллă пĕлĕвне хăпартас тĕлĕшпе те кирлĕ пек ĕçлемеççĕ.

— Коммунистсен пĕлӳлĕхне хăпартасси куллен пулса пымалли ĕç. Анчах ВКП(б) членĕн кандидачĕсем Андреевпа Мартынов юлташсем «ВКП(б) историйĕн кĕске курсне» 2—3 çул хушшинче те 2-мĕш сыпăка кăна вĕренеççĕ. Коммунистсем хăйсен пĕлӳлĕхне хăпартассишĕн мĕнле ĕçленине парторганизаци кирлĕ пек тĕрĕслесе тăман,—терĕ Чумейкин юлташ.

Прение 8 çын тухса каларĕ. Вĕсем парторганизацин çитменлĕхĕсене палăртса, малашне вĕсене пĕтерсе пырас тĕлĕшпе ĕçлеме лайăх сĕнӳсем пачĕç.

«Большевик» заводра та отчетпа суйлав вăхăтĕнче критикăпа самокритика вăйлă пулчĕ: кунти партбюро секретарĕн Беляков юлташ доклачĕ тăрăх прение 11 коммунист тухса каланă.

«Большевик» завод коллективĕ 1940 çула начар мар вĕçленĕ. Продукци туса кăлармалли çулталăк планне 100,5 процент тултарнă. Кашни тонна тоннид пуçне 0,4 кубометр чĕртавар перекетлесе хăварнă. Продукцин хăйне ларакан хакне планпа пăхнинчен 5,6 процент чакарнă.

Партбюро секретарĕ Беляков юлташ отчечĕ тăрăх прение Еркин юлташ тухса каларĕ. Вăл пуçламĕш парторганизаци заводра малта пыракан рабочисен, Ленинпа Сталин парти ĕçĕшĕн чĕререн парăнса ĕçлекен рабочисен шучĕпе çителĕксĕр ӳссе пынине кăтартса пачĕ.

Шустин юлташ («Большевик» завод директорĕ) пуçламĕш парторганизацинче учетра тăракан 33 коммунистран производствăра пĕтĕмпе те 3 коммунист кăна ĕçленине паллă турĕ. Çакă ĕнтĕ, парторганизаци хăйĕн вăйне цехсем тăрăх тĕрĕс лартса тухманнинчен килнĕ. Малашне производствăна коммунистсене ĕçлеме ярса çирĕплетес пулать.

Прение тухса каланă коммунистсем пухусенче йышăннă решенисем мĕнле пурнăçа кĕрсе пынине парторганизаци куллен тĕрĕслесе тăманнине кăтартса хăварчĕç. Жуперин коммунист çĕнĕрен организациленĕ подсобнăй хуçалăха вăйлатса пырас пирки партбюро сахал тăрăшнине палăртрĕ.

— Пирĕн хăшпĕр коммунистсем, — тет Федоров юлташ, — халиччененех тасалăхшăн кĕрешесси производство планне тултарассипе çыхăнса тăнине ăнланса илесшĕн мар. Çак юрăхсăр шухăша хăвăрт сирсе пăрахмалла. ВКП(б) XVIII конференцийĕн решенийĕсене çине тăрса пурнăçа кĕртсе пырас пулать, — тет Федоров юлташ.

Борисов юлташ хăшпĕр коммунистсем халиччененех хăйсен политикăллă пĕлĕвне хăпартас пирки тимлĕн ĕçлеменнине кăтартса пачĕ. Вашуркин юлташ халиччененех «ВКП(б) историйĕн кĕске курсĕ» учебникăн иккĕмĕш сыпăкĕ çинче чарăнса тăрать.

Пуçламĕш парторганизацин отчетлă тапхăрти ĕçĕнче çитменлĕхсемпе пĕрлех, çитĕнӳсем те чылай пулнă. Çавна шута илсе, коммунистсем партбюрон отчетлă тапхăрти ĕçĕсене çителĕклĕ, тесе хак пачĕç.

В. ИЛЬМЕНТ.
В. ГОЛУБЕВ.

Партиллĕ-массăллă ĕçе хакламан

ÇĔРПӲ. Райуполнаркомзагри пуçламĕш парторганизаци — районри чи пысăк организацисенчен пĕри. Кунта тĕрлĕ хатĕрлев организацисенче ĕçлекен коммунистсем пĕрлешсе тăраççĕ. Анчах пуçламĕш парторганизаципе унăн секретарĕ Тихонов юлташ кунти коммунистсем хăйсен участокĕсенче мĕнле ĕçленипе интересленмен. Çавна пула вара уйрăм коммунистсем хăйсен ĕçĕсене кирлĕ пек туса пыма пултарайман.

Иртнĕ çулти хатĕрлев планне чылай культурăсем тата продукцисем енĕпе тултарман.

Пуçламĕш парторганизаци иртнĕ çулти урокран хăйне валли тивĕçлĕ вывод туман, плана вăхăтра тултарма коммунистсене мобилизацилемен.

Ĕçсем кăçал та начар пыраççĕ. Районĕпе илсен, пĕрремĕш кварталта аш-какай хатĕрлемелли плана 36 процент, сĕт-çу хатĕрлемелли плана 88 процент çеç тултарнă. Райуполнаркомзаг агенчĕсем хушшинче виçĕ коммунист. Анчах вĕсем ытти агентсене ĕçре пример кăтартса пымаççĕ. Сăмахран, парти членĕн кандидачĕ Васильев юлташ хăй участокĕ тăрăх пĕрремĕш кварталта аш-какай хатĕрлемелли плана 32 процент çеç тултарнă. Иккĕмĕш кварталта та ĕç начар пырать унăн, çирĕм кунхи плана 29 процент кăна тултарнă.

Çак çитменлĕхсен сăлтавĕ çакăнтан килнĕ: хатĕрлев организацисенчи работниксем пĕр-пĕринпе ăмăртса ĕçлемеççĕ. Агентсем мĕнле ĕçлес килнĕ, çавăн пек ĕçленĕ, ăçта пулас килнĕ, çавăнта пулнă. Вĕсен ĕçĕнче çирĕп план çук.

Прение тухса каланă хăшпĕр юлташсен сăмахĕсенчен çакăн пек вывод тума пулать. Партин пуçламĕш организацийĕ агентсемпе ытти работниксем хушшинче партиллĕ-массăллă ĕçе кирлĕ пек туса пыман. Уйрăм работниксем партиллĕ тата государствăллă дисциплинăна пăсса пынă.

Судпа айăпланнисем хушшинче коммунистсем те пулнă. Пуçламĕш парторганизаци секретарĕн заместителĕ пулнă Сазонов выльăх йышăннă чухне вĕсен йывăрăшне чакарса кăтартнă. Çакăншăн ăна судпа айăпланă. Заготлен конторинче ĕçленĕ комсомолец Михайлов та суд умĕнче ответ тытнă.

Заготзерно конторин директорĕ Тимофеев юлташ пухура çакăн пек факт илсе кăтартрĕ: нумаях та пулмасть Заготзерно конторин кассирĕ Григорьев банкран 500 тенкĕ укçа илсе, ăна прихода кĕртмесĕр хăварнă. Ĕçе тĕрĕсленĕ хыççăн, вăл 600 тенкĕ ытла растрата тунине палăртнă.

Районри хатĕрлев организацисенче СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ 1940 çулти июнĕн 26-мĕшĕнче кăларнă Указа пăснисем те сахалах пулман. Заготзернора кăна 3 çын прогул тунă.

Пухура 9 коммунист пулчĕ, вĕсенчен 4 çын тухса каларĕç. Çапах та критикăпа самокритика вăйлă пулчĕ теме çук. Докладчик та, тухса калакансем те пĕр-пĕрин ĕçне тивĕçлипе критиклеме хăяймарĕç. Çамрăк коммунистсенчен пĕр çын та тухса каламарĕ.

Çĕрпӳ. (Хамăр корр.).

ВКП(б) Шупашкар горкомĕн IX пленумĕ

Апрелĕн 26-мĕшĕнче ВКП(б) Шупашкар горкомĕн IX пленумĕ пулса иртрĕ. Пленум ВКП(б) Чăваш Обкомĕн VI пленумĕн итогĕсем çинчен парти горкомĕн секретарĕ М. А. Андреев юлташ докладне итлесе сӳтсе-яврĕ.

Докладчик хулари чылай предприятисемпе артельсем СССР Совнаркомĕпе ЦК ВКП(б) 1941 çулти январĕн 9-мĕшĕнче йышăннă постановление пурнăçа кĕртсе, хăйсен ĕçне лайăхлатнине палăртрĕ. «Красный молот», «Авторемонт» артельсем, плодовочнăй завод куллен кирлĕ таварсем туса кăларма хăйсене панă плана ытлашшипех тултарнă.

Анчах та, хулари мĕнпур артельсене пĕрле илсен, пĕрремĕш квартал планне 90,2 процент кăна тултарнă. «Пекарь» артелĕ плана яланах тултармасть. Пĕрремĕш квартал планне артель 86,3 процент кăна тултарнă. Пулă тытас ĕç татах та начар тăрать, плана 3,3 процент кăна тултарнă. Артель кăçалхи çулăн пĕрремĕш кварталĕнче планпа пăхнинчен 74 пин тенкĕлĕх продукци сахал туса кăларнă. Артельре ĕçлекен рабочисенчен 25 проценчĕ хăйсен ĕç нормисене тултараймаççĕ.

Хулари промкомбинат тӳсме çук начар ĕçлет, плана вăл 53 процент кăна тултарнă. «Инпошивобуви» мастерскойĕ, кирпĕчпе черепица завочĕ, «Кооператор» артелĕ те çакăн пекех начар ĕçлеççĕ. Вĕсем 1941 çулти пĕрремĕш кварталти производство программине пĕри те тултарман.

Куллен кирлĕ таварсене ассортиментсем тăрăх туса кăларас тĕлĕшпе плана тултарасси те питĕ çителĕксĕр. Çакна пула хулари магазинсенче тагсем, умывальниксем, кĕпе-йĕмсене çусан типĕтме çакмалли прижимкăсем, сăмавар трубисем, пуртăсем т. ыт. çук. Шупашкарта тумалли япаласене, сăмахран, сĕтелсене, пукансене урăх районсенчен илсе килеççĕ.

Ĕççынни депутачĕсен хула Совечĕн исполкомĕ хулари предприятисемпе артельсене çителĕксĕр ертсе пырать. Икĕ уйăх хушши ĕнтĕ горисполкомăн вырăнти промышленность отделĕн заведующийĕ çук. Докладчик Андреев юлташ СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ 1941 çулти январĕн 9-мĕшĕнче йышăннă постановленине тата XVIII партконференци решенийĕсене пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе çителĕксĕр ĕçлекен пуçламĕш парторганизацисене хытă критиклерĕ.

Андреев юлташ доклачĕ тăрăх прение 9 çын тухса каларĕ.

ЧАССР суту-илӳ Халăх Комиссарĕ Никитин юлташ хулара пысăк çуртсене тунă чухне магазинсем тума палăртманни çинчен, супăнь завочĕ начар ĕçленĕ пирки магазинсенче кĕпе çумалли супăнь çитменни çинчен, сăра завочĕ хăйĕн ĕçне халиччененех йĕркелесе çитерейменни çинчен каларĕ.

Прение тухса каланă Семенов юлташ ача-пăчасем валли атă-пушмак, тумтир сахал туса кăларнине палăртрĕ. Леонтьев, Морковкин, Никулин, Золотников, Тойдеряков юлташсем хулари предприятисемпе артельсен ĕçĕсене хăвăртрах лайăхлатма кирли çинчен каларĕç.

Горком пленумĕ ВКП(б) Чăваш Обкомĕн VI пленумĕн решенине пĕр шухăшлă пулса ырласа йышăнчĕ, ăна пурнăçа кĕртме конкретлă мероприятисем палăртса хăварчĕ.

Пленум 1941 çулти пĕрремĕш кварталра партие илес ĕç мĕнле пулса пыни çинчен ВКП(б) горкомĕн оргинструкторски отделĕн заведующийĕ Б. Винокуров юлташ докладне итлерĕ.

Пленум парти горкомĕн çарĕç отделĕн заведующине Алексеев юлташа горком бюро членне суйларĕ.

ВКП(б) горком членĕсем Шиверов, Туркин, Платонов юлташсем, пленум членĕн кандидачĕсем Нечетов тата Волгина юлташсем партин хулари организацинчен тухса кайнă пирки, вĕсене ВКП(б) горкомĕн членĕсемпе кандидачĕсен составĕнчен кăларчĕ.

Дисциплинăна çирĕплетессишĕн

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ. Пуçламĕш парторганизаци секретарĕн Кудрявцев юлташăн отчетлă доклачĕ тăрăх, машинно-тракторнăй станцинче ĕçсем аван пулса пыраççĕ темелле. Анчах, прение тухса калакан коммунистсем машинно-тракторнăй станцинче ĕçсем япăх пулса пынине тата пуçламĕш парторганизаци производствăпа сахал интересленнине палăртрĕç.

Уйрăм коммунистсем производствăра пример кăтартмаççĕ. Ку вăхăтченех тракторсене юсаса пĕтермен. 13 бригадăран тăватă бригадăн тракторĕсене кăна колхозсене янă.

МТ Станцинче ĕç дисциплини начар. Прогул тунăшăн чылайĕшне судпа айăпланă. МТС бухгалтерĕ коммунист Матвеев хăй ирĕккĕпе ĕçрен тухса кайнă. Çак фактсем пуçламĕш парторганизаци ĕç дисциплинине çирĕплетессишĕн начар кĕрешнине кăтартса параççĕ.

Парторганизацинчи коммунистсем хăйсен политикăллă пĕлӳлĕхне ӳстерес тĕлĕшпе начар ĕçлеççĕ. Çак ĕçре парторганизаци коммунистсене сахал пулăшнă.

Отчетпа суйлав пухăвĕ машинно-тракторнăй станцин тата пуçламĕш парторганизацин çитменлĕхĕсене тĕплĕн тишкерсе тухрĕ. Малашне çав çитменлĕхсене пĕтерме коммунистсем паха сĕнӳсем пачĕç.

П. МАЙОРОВ.

Тĕплĕн хатĕрлемен пуху

СОВЕТСКОЕ. Район совечĕн исполкомĕнчи пуçламĕш парторганизаци секретарĕ Лаврентьев юлташ отчетпа суйлав пухуне ирттерме питĕ начар хатĕрленнĕ. Пуху пуласси çинчен коммунистсене пуху пулас кун кăна пĕлтернĕ. Çапла вара 4 коммунист отчетпа суйлав пухăвĕ пуласси çинчен пĕлмесĕрех юлнă.

Отчетпа суйлав пухуне ирттерме начар хатĕрленнĕ пирки пухура критикăпа самокритика пулмарĕ, пуçламĕш парторганизаци ĕçĕнчи çитменлĕхсене уçса палăртмарĕç.

Пуçламĕш парторганизацин ĕçĕнче çитменлĕхсем сахал мар. Коммунистсем пурте тенĕ пекех «ВКП(б) историйĕн кĕске курсне» Октябрь революцичченхи тапхăра кăна вĕренеççĕ, парти райкомĕ ирттерекен лекцисене сахал çӳреççĕ.

Пуçламĕш парторганизаци аппарат ĕçне лайăхлатас, ĕç дисциплинине çирĕплетес тĕлĕшпе тăрăшса ĕçлемен. Райсовет исполкомĕнче ĕç дисциплинине пăснăшăн 6 çынна судпа айăпланă. Ку вăл пуçламĕш парторганизаци служащисене политикăллă воспитани парас тĕлĕшпе çителĕклĕ ĕçлеменнинчен килнĕ.

М. ФЕДОТОВ.

Научнăй работниксен кадрĕсене хатĕрлес ĕç

Аслă шкул ĕçĕсен СССР Совнаркомĕ çумĕнчи комитечĕ çĕнĕ вĕренӳ çулĕнче ССР Союзĕнчи аслă шкулсем çумĕнчи аспирантурăна илмелли плана çирĕплетнĕ. Пурĕ 2 пин çын илеççĕ, вăл шутран университетсемпе педагогика институчĕсем çумĕнчи аспирантурăна 860 çын илмелле.

КРИТИКĂПА БИБЛИОГРАФИ

Лайăх кĕнекене пăсса куçарнă

В. И. Ленинпа И. В. Сталинăн сăмахĕсем комсомолецсемпе çамрăксене коммунизмшăн кĕрешме çирĕплĕх, ирĕк тата вăй парса хавхалантаракан революциллĕ идейăсен иксĕлми çăлкуçĕсем пулса тăраççĕ. Вĕсен çамрăксем çинчен каланă сăмахĕсене, статьисене чăвашла куçарса пĕр çĕре пухса кăларнине пур енчен те ырлама тивĕç*. Анчах çак калама çук пархатарлă ĕçе çителĕклĕ пурнăçланă теме çук.

Сборник материалĕсене тĕлĕнмелле мăка, тĕссĕр чĕлхепе куçарнă. Хăшпĕр вырăнсенче Ленин стилĕнчен нимĕн те юлман.

Чăвашла куçарнинче Ленин сăмахĕсене куçармасăр сиктерсе хăварнисем тата унăн шухăшĕсене пăсса хунисем тĕл пулаççĕ.

«Революциллĕ çамрăксен задачисем» çинчен 1903 çулта çырнă статьинче Ленин çапла калать: «Русский либерал, даже когда он выступает перед публикой в свободном заграничном издании с прямым и открытым протестом против самодержавия, все же таки не перестает чувствовать себя больше всего культурником...» Сборникре вăл вырăна çапла куçарса пичетленĕ: «Вырăс либералĕ, вăл ютçĕршыври пек публика умĕнче ирĕклĕ уççăнах самодержавине хирĕç протестпа тухнă чухне те, хăйне хăй нимĕнрен ытла культурник вырăнне шутлама пăрахмасть...» (11 стр.). Мĕне пĕлтерет вăл «ирĕклĕн уççăнах» тени? Тата мĕншĕн «ютçĕршыври пек публика умĕнче»? Тен «ютçĕршыври пек» тени «ирĕклĕн уççăнах» сăмахсемпе çыхăннă?.. Анчах самодержавине хирĕç «ютçĕршыври пек... ирĕклĕн уççăнах... протестпа» тухма май пулнă-и вара 1903 çулти Российăра?

«1905 çулти революци çинчен тунă докладра» Ленин: «...ближайшие годы... приведут в Европе к народным восстаниям под руководством пролетариата», тенĕ. Вăл вырăна çапла куçарнă: «...çитес çывăхри çулсем... Европăра пролетариат ертсе пынипе... халăх восстанийĕсем патне илсе пырĕç...» (45 стр.). Тĕрĕссипе, Ленин текстĕнче «под руководством пролетариата» тени «приведут» сăмахпа мар, «к восстаниям» сăмахпа çыхăннă, çавăнпа та «пролетариат ертсе пыракан халăх восстанийĕсем» тенĕ пулсан тĕрĕсрех пулатчĕ.

«Мы можем строить коммунизм только из той суммы знаний, организаций и учреждений, при том запасе человеческих сил и средств, которые остались нам от старого общества» тенине «Эпир коммунизма кивĕ обществăран юлнă пĕлӳсенчен, организацисемпе учрежденисенчен, унтан юлнă çын вăйĕсемпе хатĕрĕсем пулсан кăна тума пултаратпăр» тесе куçарнă (47 стр.). Кунта «пулсан» сăмах вырăнлă мар: çын вăйĕсемпе хатĕрĕсем ăçта çухалчăр ĕнтĕ? Ленин коммунизм тунă çĕрте вĕсемпе усă курасси çинчен калать.

«Здесь я подхожу к тем нареканиям, к тем обвинениям старой школы, которые постоянно приходится слышать и которые ведут нередко к совершенно неправильному толкованию. Говорят, что старая школа была школой учебы, школой муштры, школой зубрежки. Это верно, но все-таки надо уметь различать, что было в старой школе плохого и полезного, нам надо уметь выбрать из нее то, что необходимо для коммунизма», тенĕ Ленин. Ăна çапла куçарнă: «Кунта эпĕ кивĕ шкул енчен яланах илтме тивекен... ятланисемпе айăпланисем патне пырса тухатăп» (51 стр.). Пыр та кур: Ленин кивĕ шкула вырăнсăр ятланисем çинчен калать, чăвашла куçарнинче кивĕ шкул хăй такампа ятлаçать, такама айăплать...

«...Старая школа была школой учебы, школой муштры, школой зубрежки» тенине «Кивĕ шкул вăл вĕренӳ шкулĕ, çирĕп тыткалакан шкул, кĕнеке тăрăх çеç вĕрентекен шкул пулнă» тесе куçарнипе (51 стр.) ниепле те килĕшме çук. «Зубрежка» — «кĕнеке тăрăх çеç вĕренни» кăна мар; çавăн пекех «çирĕп тыткалани» тени те «муштра» сăмахăн содержанине тĕрĕс палăртса памасть.

«...Маркс понял неизбежность развития капитализма, ведущего к коммунизму...», тесе калать Ленин. Чăвашла ăна çапла куçарнă: «Маркс... коммунизм патне пурпĕрех илсе пыракан капитализм аталанассине курнă» (53 стр.) Вырăсла оригиналпа чăвашла текст хушшинче пысăк уйрăмлăх. Оригинал тăрăх «Маркс... курнă» мар, «ăнланнă», тата «коммунизм патне пурпĕрех илсе пыракан капитализм аталанассине» мар, «коммунизм патне илсе пыракан капитализм пурпĕрех аталанассине» темелле пулнă.

«Ограниченные буржуазными рамками или связанные буржуазными предрассудками» тенине «буржуаллă рамкăсемпе е буржуаллă йăласемпе çыхăннă» тесе куçарнă (53 стр.). «Ограниченные» тата «связанные» сăмахсене иккĕшне те пĕр «çыхăннă» сăмахпа калама пулать иккен?

«...Коммунизм превратится в пустоту, превратится в пустую вывеску, коммунист будет только простым хвастуном, если не будут переработаны в его сознании все полученные знания», тет Ленин. Сборникре ăна çапла куçарнă: «...Коммунистăн, унăн ăстăнĕнче ку таринччченхи мĕнпур пĕлӳсем çĕнелсе тăмасан, вăл пустуй капайчăк, пустуй вывеска кăна пулса тăрĕ» (55 стр.). Чăваш сăмахĕсен çак пуххине тăруках ăнланса илме çук. Чăвашла куçаракансем, чи малтанах, Ленин текстĕнчен «коммунизм» сăмаха кăларса ывăтнă, унтан тата тĕрĕс куçарма май пуррипех йĕркеллĕ куçарман.

Ленинăн кашни сăмахĕ хаклă. Унăн произведенийĕсене куçарнă чухне кашни сăмаха шута илмелле, унăн содержанине ăнланса илмелле. Сборнике хатĕрлекенсем çак условие пурнăçа кĕртмен.

«Надо, чтобы все дело воспитания, образования и учения современной молодежи было воспитанием в ней коммунистической морали», тет Ленин. Эпир паллă тунă «все» сăмахăн çак пуплеври пĕлтерĕшĕ питĕ пысăк. В. И. Ленин çамрăксене воспитани, образовани парас, вĕсене вĕрентес ĕçĕн тĕп содержанине, направленине кăтартать. Сборникре «все» сăмаха сиктерсе хăварнă. Ленин каланин вăйне чакарнă (61 стр.).

«...Мы прогнали из старой школы старую муштру...» текен предложенине «Эпир шкултан кивĕ муштрăна хăваласа кăларса...» тесе куçарнă (77 стр.). «шкул» сăмахпа çыхăннă «кивĕ» сăмаха кăларса пăрахнă. Ун пек тума, паллах, нимĕнле сăлтав та пулман.

Комсомолăн III съездĕнче каланă сăмахĕнче Ленин пур çĕрте те моральпе нравственноçăн класлă характерĕ çинчен калать. «...Для нас нравственность, взятая вне человеческого общества, не существует, это обман», тет Ленин. Çак вырăна çапла куçарнă: «...Пирĕншĕн этем обществипе килĕшсе тăман нравственность çук, вăл ултав» (64 стр.). Нравственность класс интересĕсенчен мар, пĕтĕм общество интересĕсенчен тухса тăрать иккен... Çак буржуаллă теорие Ленин ячĕпе çыхăнтарни пысăк йăнăш туни пулать. Вырăс чĕлхине кăштах чухлакан кашни çыншăнах паллă: Ленин сăмахĕнче «этем обществипе çыхăнтармасăр илнĕ нравственность çук», тесе каланă.

Ленин шухăшĕсене çавăн пек пăсса куçарнă вырăнсене татах та кăтартма пулать.

Ленинăн «Революциллĕ çамрăксем çинчен» ятлă статьи пирки сборник редакторĕсем ăнлантарса çырнинче: «Студент» хаçатăн редакцийĕ «Балашев студентăн террористла актне пĕтĕмĕшпех кăмăл тунă», тенĕ (5 стр.). Тĕрĕс мар: вăл студентăн хушамачĕ Балашев мар, Балмашов пулнă. 9 страницăра «студент-социал-революционерсем» тенĕ, тĕрĕссипе «студент-социалист-революционерсем» темелле. «Революциллĕ çамрăксем çинчен» ятлă статьяна Ленин сочиненийĕсен «V т., 35 — 361 стр.» пичетленĕ тесе кăтартнă (33 стр.); тĕрĕссипе «353—364 стр.» кирлĕ.

Ленинпа Сталин произведенийĕсене куçарасси — пархатарлă творчествăллă ĕç. Халăх çулпуçĕсен генилле шухăшĕсем вулакана пысăк савăнăç кӳреççĕ, вĕсене ним пăсмасăр куçармалла. Çак сборнике, пирĕн шутпа, çĕнĕрен редакцилесе кăларас пулать.

М. СЕМЕНОВ.

---

*) **В. И. Ленин, И. В. Сталин.** Çамрăксем çинчен. Чăвашла куçарнин редакторĕсем В. И. Долгов, Н. И. Колюшкин. ЧАССР Гос. Издательстви. Шупашкар. 1940 ç. Тираж 5000 экз., 140 стр. Хакĕ 1 т. 25 пус.

Кÿлĕсемпе пĕвесем тума хатĕрленер

ШАХАСАН. Районри колхозсем иртнĕ çултан пуçласа кÿлĕсемпе пĕвесем тăвас тĕлĕшпе çине тăрса ĕçлеме тытăнчĕç. Пĕр çул хушшинче районĕпе 51 пĕве, 10 кÿлĕ, 31 çăл тунă. Кунсăр пуçне арман пĕвисене тата кив кÿлĕсемпе çăлсене юсанă. Кÿлĕсемпе пĕвесем тăвасси кашни çулах сарăлса пырать.

«Борец», «Большевик», «Орешино» тата Сталин ячĕпе тăракан колхозсенче пысăк кÿлĕсем тунă. Вăл кÿлĕсенче халĕ пулă ĕрчетме тытăннă. Çавăн пекех пахча-çимĕçсене шăварма усă кураççĕ.

«Свет», «Оборона» колхозсем кăçал пысăк пĕвесем тума палăртнă. Районĕпе 20 пĕве ытла, 24 çăл тумалла. Кив пĕвесенчен 43 пĕве, 40 çăл юсамалла. Матьшўри «Çамрăк колхозник», Анаткассинчи «Париж Коммуни», Тимĕрçкассинчи «Красный луч» колхозсенче кÿлĕсене капитальнăй ремонт тума пăхнă. Кошнуруйĕнчи «Прожектор» колхозра кÿлĕ туса пулă ĕрчетме йышăннă.

Колхозсем кÿлĕсемпе пĕвесен уссине ăнланса çитрĕç. Вĕсем шыв хуçалăхне йĕркелеме тытăнчĕç. Кăçал кÿлĕсемпе пĕвесем тума пăхнă колхозсем строительство материалĕсем хатĕрлеççĕ. Анчах, хăшпĕр колхозсенче ку ĕçе çителĕксĕр хатĕрленеççĕ. Уйрăмăнах «Оборона», «Ударник», Доронин ячĕпе тăракан колхозсем начар ĕçлеççĕ

«Свет» колхозра кăçал 27 пин тенкĕ тăракан пысăк кÿлĕ тумалла. Колхоз правленийĕ çав кÿлĕне тума хатĕрленме тытăнман. Строительство материалĕсем пачах çук.

Кÿлĕсемпе пĕвесем тума хатĕрленме тытăнас пулать. Стройматериалсем т. ыт. япаласене те хатĕрлесе çитермелле. Кашни колхозрах кÿлĕсемпе пĕвесем пулмалла.

Ф. КАТКОВ.

Çĕрпÿре тасалăх çук

ÇĔРПУ. (**«Чăваш Коммуни» корр.**). Хула Совет исполкомĕн килкартине пырса кĕретĕн. Пылчăк çăрăнса тăрать. Кунта пыракан кашни çын ирĕксĕрех хăйне пĕрле пылчăк, тислĕк пÿрте илсе кĕрет. Çурт çывăхĕнче тата урамра тротуарсем çук, е пулсан та вĕсене тасатса тăмаççĕ.

Нумаях та пулмасть, апрелĕн 16-мĕшĕнче, хула Совет исполкомĕ кил хушшисене, урамсене тата халăх усă куракан ытти вырăнсене таса тытасси çинчен, выльăхсене урамра çÿретме чарасси çинчен решени йышăннă. Çак решенине исполком мĕнле пурнăçа кĕртсе пынине фактсемпе çирĕплетсе парăпăр.

Большая Советская урам—хулари чи аслă урам. Урам тăрăх утса тухатăн. Урам вĕçнерехре кирпĕч ванчăкĕсем, кĕл тата ыттисем те сапаланса выртаççĕ. Парти райкомĕн çуртне иртнĕ хĕлле ремонт тунăччĕ. Çурт çуммипе иртсе çÿреме май çук, тротуар çинче ванчăк кирпĕчсем «йăтăнса» выртаççĕ.

Пылчăк ан «пултăр» тесе пулĕ, Большая Советская, Куйбышев, Киров ячĕпе тăракан урамсенче вырăнĕ-вырăнĕпе рак хуранĕсем нумай тăкса тултарнă.

Почта, столовăй, ресторан килкартисенче тислĕк пухăнсах пырать. Калас пулать, вĕсем пурте хула варринче. Çава тухсан ак çак тислĕк куписенчен хулара шăршă тапма тытăнать.

Тасалăхпа культурăшăн тăрăшмаççĕ кунта.

Учета йĕркелемен çĕрте

Партин XVIII конференцийĕ, предприятисенче тата транспортра учетпа отчет ĕçĕ начар пулнине палăртса, вăл ĕçе лайăх йĕркелеме хушса хăварчĕ. Ку ĕнтĕ учет работникĕсем çине пысăк ответлăх хурать. Вĕсен халăх хуçалăхĕн пур отраслисенче те учетпа отчет ĕçне лайăх туса пымалла. Çакă вăл производство планне мĕнле пурнăçа кĕртсе пынине контроль туса пыма, хуçасăрлăха пĕтерме, резервсемпе усă курма, государство пурлăхне сыхласа усрама май парать.

Пирĕн Канаш районĕнче XVIII партконференци иртнĕ хыççăнах учетпа отчет ĕçне лайăхлатма кирли çинчен сахал мар калаçрĕç. Анчах мĕн тунă-ха ку тăрана çитиччен учетпа отчет ĕçне лайăхлатас тĕлĕшпе? Фактсем акă мĕн çинчен калаççĕ. Пĕррремĕш кварталта чылай предприятисем графиксăр ĕçленĕ. Ку вара квартал вĕçленес умĕн штурмовщина пуласси патне илсе пынă. Хăшпĕр предприятисенче штурмовщинăпа ĕçлес йăла халĕ те пĕтмен-ха. Вагонсем юсакан заводра 1-мĕш квартал вĕçленнĕ хыççăн, апрель уйăхĕн малтанхи икĕ кунĕ хушшинче, графикпа палăртнă ĕçсене пачах туман. Завод пĕррремĕш вунăкунлăхра вагонсем юсас плана 79,5 процент çеç тултарнă.

Плана ăнăçлăн пурнăçа кĕртсе пымании учет çине кирлĕ пек йĕркелеменнинчен чылай килнĕ. Заводра нумай материалсем (металл, йывăç материалĕсем т. ыт. те) ăçта килчĕ унта сапаланса выртаççĕ. Kaçхи сменăсенче ĕçлекенсем материалсене нимĕнле документсемсĕрех илеççĕ, çапла вара материалсем учет кĕнекинче кăтартнинчен сахалтарах пулаççĕ. Материалсем мĕн чухлĕ пуррине инвентаризаци тусан кăна пĕлме пулать.

Аш-какай комбинатĕнче те учет ĕçне кирлĕ пек йĕркелемен. Комбинатра столовăй пур. Учет работникĕсем столовăй тăрăх пулакан расходсене производство расходĕсен шутне кĕртеççĕ. Сăмахран, топливо, пăр, электроэнерги, шыв тата ытти хăшпĕр материалсен расходне производство шутне кĕртнĕ. Çавăн пирки ĕнтĕ аш-какай комбинатĕнче топливо 18,5 пин тенкĕлĕх, пăр 9 пин тенкĕлĕхе яхăн, электроэнерги 10 пин тенкĕлĕх ытлашши расходланă.

Отчетпа учет ĕçне йĕркелес тĕлĕшпе колхозсенче те çитменлĕхсем нумай пулни палăрать. Крупская ячĕпе тăракан, «Мотор» колхозсенче учет кĕнеки тăрăх сÿсмен таврашсем пулмалла. Вĕсем халĕ колхозра çук. Сÿсмен таврашсене колхозниксене каялла салатса панă. «Броневик» колхозра учет ĕçне начар йĕркеленĕ пирки колхоз правленин председателĕ Григорьев ялхуçалăх уставне пăсса, колхоз пурлăхне йĕркесĕр салатма пуçланă. Колхозниксем 1940 çулти октябрь уйăхĕнче пулса иртнĕ пухăвĕ фермăсем валли илнĕ пăрусемшĕн, чĕрĕ виçепе шутласан, кашни килограмм пуçне икĕ килограмм çурă тырă тÿлеме йышăннă. Григорьев 13 пăру илнĕ. Пăрусем чĕрĕ виçепе мĕн чухлĕ тайни çинчен актсем çырман. Халĕ вара пăрусемшĕн мĕн чухлĕ тÿлемелле пулнине пĕлме çук. Колхозра выльăх-чĕрлĕхсен продукцине те шута илмен. Сĕт мĕн чухлĕ суса илнĕ, ку паллă мар. Утарти хурт-хăмăр шутне те шута илмен пулнă. Çулталăкри отчета тунă чухне çеç колхоз счетоводĕ Ильин утарта ĕçлекенсенчен унта миçе вĕлле пулни çинчен ыйтнă та, вара вĕсем каланă пек çырса хунă. Иртнĕ çулта çулталăк пуçламĕшĕнче утарта 102 çемье пулнă, çулталăк вĕçĕнче 103 çемье шутланать. Çулталăк хушшинче пĕр семье кăна ÿснĕ тенине ĕненме йывăр вара. Акă мĕн патне илсе пырать учет ĕçне йĕркелемени.

Отчетпа учет çине хуçалăх организацисен руководителĕсем, колхоз правлени тата ялсовет исполкомĕсен председателĕсем çителĕксĕр çаврăнса пăхаççĕ. Пĕтерес пулать ун пек йăлана.

Пирĕн предприятисемпе колхозсенче лайăх йĕркеленĕ отчетпа учет кирлĕ. Çавна тумалла социализмлă учет работникĕсен.

В. МИХАЙЛОВ.

19/III гр.
те
УРОКА 19 ГРП.

Улатăрти чугунçул училищинчи машинист помощникĕсен 1-мĕш номерлĕ хĕрлĕ ялавлă группине мастер П. П. Смирнов юлташ ертсе пырать. Группăра вĕренекенсем вĕренÿре пурте ĕлкĕрсе пыраççĕ. **Ÿкерчĕк çинче:** Смирнов юлташ урокра ăнлантарса парать.

А. Костин фото-ÿкерчĕкĕ.

Колхозсенчи кинофестиваль

Чăваш АССР Совнаркомĕ çумĕнчи кинофикаци Управленийĕпе «Главкинопрокат» контори колхозсенче кинофестиваль ирттерме палăртнă. Кинофестиваль кăçалхи майăн 12-мĕшĕпе июнĕн 19-мĕш хушшинче пулса иртмелле.

Республикăри колхозсенче кинофестиваль ирттермелли положенине çирĕплетнĕ. Çакăн хыççăн кинофестиваль ирттерес тĕлĕшпе татăклă ĕçсене палăртнă.

Республикăра кинофестиваль ирттерме комисси уйăрнă. Районсенче те комиссисем пулаççĕ.

Колхозсенчи фестиваль виçĕ тура пайланать. Пĕррремĕш тура 10 район кĕрет. Çак районсенче фестиваль майăн 12-мĕшпе 19-мĕш хушшинче, иккĕмĕш тура кĕрекен районсенче майăн 28-мĕшпе июнĕн 4-мĕш хушшинче пулмалла. Виççĕмĕш тура 9 район кĕрет, фестиваль июнĕн 12-мĕшпе 19-мĕш хушшинче пулса иртмелле.

Фестиваль вăхăтĕнче колхозсенче пурĕ 59 кинопередвижка ĕçлемелле. Вăл хисепрен калаçакан кино кăтартакан передвижкăсем 54 пулаççĕ. Кашни передвижкăнах 8 колхозра кино кăтартма каймалли маршрутсем памалла.

Кинопередвижкăсем кашни колхозрах пĕрер кун пулаççĕ тата икшер сеанс ирттермелле. Кино курмалли билетсене унчченхи хакпах кашни сеанс валли уйрăм сутмалла тунă.

Фестиваль ирттерме уйăрнă районри комиссисемпе межрайоннăй отделени начальникĕсем колхозсенче хăçан кино кăтартассине малтанах палăртса хураççĕ. Фестиваль вăхăтĕнче халиччен кино йĕркеллĕ кăтартман колхозсене пурне те хисепе илмелле. Вĕсенчен кашнинчех кино кăтартмалла тăвас пулать.

Кино кăтартма каймалли маршрутсене, колхозсене кино хăçан кăтартасси тата мĕнле картинăсем кăтартасси çинчен колхоз правленийĕсене вăхăтра пĕлтермелле. Çакăн çинчен районри хаçатсем çинче те пĕлтерес пулать.

Районри комиссисемпе межрайоннăй отделени начальникĕсен фестиваль вăхăтĕнче кино курмалли билетсене сутма малтанах хатĕрлемелле. Ку ыйтупа кашни колхоз председателĕпе вăхăтра килĕшсе татăлни кирлĕ. Фестиваль вăхăтĕнче кăтартакан кинокартинăсем çинчен массăллă ăнлантару ĕçне анлăн сарса пымалла. Уйрăм картинăсем çинчен калаçусем ирттермелле. Калаçусем ирттерес ĕçе районри актива явăçтарас пулать. Кино пуçланас умĕн колхозниксен художествăллă пултарулăхне кăтартас ĕçе организацилени пысăк вырăн йышăнса тăрать.

Кино кăтартмалли çуртсене, клубсене тата шкулсене лайăх илемлетмелле. Кăтартакан кинокартинăсене ăнлантарса паракан фото-ÿкерчĕксене, плакатсене курăнмалли вырăна çакмалла.

Фестиваль вăхăтĕнче чи лайăх тата çĕнĕ картинăсем кăтартма пăхнă. Вĕсем: «Ленин в 1918 г.», «Яков Свердлов», «Линия Маннергейма», «Член правительства», «Суворов», «Салават Юлаев», «Валерий Чкалов», «Трактористы» т. ыт. те. Кашни картинăпа пĕрле кино-журналсем пулаççĕ. Вăл кино-журналсем ялхуçалăх ĕçĕнчи çитĕнÿсене кăтартса параççĕ. Фестиваль вăхăтĕнче «Мичуринский сад», «Шелководство», «Лен», «Конопля», «Овощеводство» «Зерно» т. ыт. кино-журналсене кăтартаççĕ.

Колхозсенче кинофестиваль ирттересси пысăк ĕç пулса тăрать. Фестивалĕн ăнăçлăхĕ киноработниксенчен нумай килет. Çавăнпа та вĕсен ку ĕçе пур енчен те тĕплĕн хатĕрленмелле. Уйрăмăнах киноаппаратсене т. ыт. хатĕрсене халех юсаса хумалла. **П. ПАВЛОВ.**

Иккĕмĕш кварталти финанс планне срокчен тултармалла

Чăваш АССР Верховный Совечĕн V Сессийĕ республикăн 1941 çулти бюджетне пăхса тухса çирĕплетрĕ. Вăл бюджет пирĕн республика хуçалăхĕ, культури тата ĕççыннисен пурнăçĕ малалла хăвăрт аталанса пынине кăтартса парать.

Пирĕн республика бюджечĕ 1928 çулта 7.143 пин тенкĕрен тытăнса тăнă. Чăваш АССР Верховный Совечĕн V Сессийĕ кăçалхи бюджета 165.622 пин тенкĕлĕх çирĕплетнĕ, урăхла каласан, кăçалхи бюджет 1928 çулхипе танлаштарсан 23 хут ÿсрĕ. Кăçалхи бюджетпа халăха вĕрентес, сывлăха сыхлас, физкультурăпа спорт, социальнăй обеспечени ĕçĕ валли нумай укçа уйăрнă. Çавăн пекех вăл бюджет республика промышленноçне малалла аталантарса пыма пулăшать.

Бюджета ăнăçлăн пурнăçласа пырасси финанс планне вăхăтра тата пĕтĕмпех тултарнинчен килет. Чăваш АССР Верховный Совечĕн V Сессийĕ наркоматсен, предприятисен, суту-илÿ тата финанс организацийĕсен руководителĕсене бюджета йĕркеллĕ пурнăçласа пыма хушса хăварчĕ.

Сесси решенийĕсене чыслăн пурнăçа кĕртсе пыни бюджета тултарас çĕрте çавтери пысăк вырăн йышăнса тăрать. Промышленноçпа хуçалăх организацийĕсен руководителĕсен производствăллă плана тултарас ĕçре ответлăха туйса ĕçлемелле. Плана кашни кун, кашни уйăхра тултарса пырас пулать.

Производствăллă плана тултарнипе пĕрлех туса кăларакан продукци хакне йÿнетмелле. Предприятисенче хуçасăрлăх пулмалла мар. Оборудованисемпе, материалсемпе тата чĕртаварсемпе йĕркеллĕ усă курмалла. Çунтармалли япаласене, электроэнергине перекетлени кирлĕ. Ĕçукçи фондне, хуçалăх расходĕсене тата ытти тăкаксене ÿстерсе яни государствăна пысăк сиен кÿрет.

Чăваш АССР Верховный Совечĕн V Сессийĕ предприятисенчи, транспорт, суту-илÿ т. ыт. хуçалăх организацисен ĕçĕнчи çитменлĕхсене тĕплĕн тишкерсе тухрĕ. Финанс планне тултарас ĕçри чăрмавсене пĕтермелли майсене кăтартса хăварчĕ. Предприятисемпе хуçалăх организацийĕсен руководителĕсен ĕçри çитменлĕхсене хăвăрт пĕтерсе пымалла.

1941 çулти пĕррремĕш кварталти итогсем хăшпĕр районсем бюджета çителĕксĕр пурнăçласа пынине кăтартса параççĕ. Калас пулать, пĕррремĕш кварталта ĕççыннисенчен укçа-тенкĕ пухас плана, государство дохочĕсен планне хăшпĕр районсем тултараймарĕç. Çакă вăл финанс планне тултарас тĕлĕшпе япăх ĕçленине кăтартса парать.

Октябрьски район пĕррремĕш кварталта государство дохочĕсен планне—83 процент, ĕççыннисенчен укçа-тенкĕ пухас плана 86 процент кăна тултарнă. Çапла вара вĕсем халăха вĕрентес ĕç валли 85 пин тенкĕ параймарĕç. Куславкка районĕ те çителĕксĕр ĕçленĕ. Кунта сывлăха сыхлас ĕç валли 46 пин тенкĕ, халăха вĕрентес ĕçе—47 пин тенкĕ парайман. Çавăн пекех Хĕрлĕ Чутай, Йĕпреç, Кувакино, Вăрмар районĕсем те пĕррремĕш кварталти плана тултараймарĕç.

Пĕррремĕш кварталти финанс планне тултарас тĕлĕшпе Хĕрлĕ Чутай районĕ уйрăмах начар ĕçленине палăртас пулать. Вăл районра икĕ ялсовечĕ кăна хăйсен планĕсене тултарнă. Районри ытти ялсовечĕсем плана пачах тултарман. Карăкçырми ялсовечĕ плана 29 процент çеç пурнăçланă.

Кая юлса пыракан районсенчи партипе совет организацийĕсен руководителĕсем финанс ĕçне вăйлатма тăрăшман. Массăллă ăнлантару ĕçне çителĕксĕр сарса пынă. Япăх ĕçлекен ялсовечĕсен, финанс работникĕсен ĕçне те тĕрĕслесе пыман.

Иккĕмĕш кварталти финанс планне тултарни уйрăмах ответлă пулса тăрать. Çак кварталта 79 миллион тенкĕ укçа пухас пулать. Плана вăхăтра тултарни учительсене отпуск укçине парса татма, шкул строительстви ĕçне пурнăçлама пулăшать. Çулйĕр строительстви валли пăхнă укçаран 75 процентне иккĕмĕш кварталта памалла.

Финанс работникĕсем иккĕмĕш кварталти плана тултарассишĕн тивĕçлипех ĕçлеме тытăнман-ха. Хăшпĕр районсем финанс планне вăхăтра тултарма тăрăшмаççĕ. Куславкка, Пăрачкав, Кувакино, Октябрьски, Первомайски, Хĕрлĕ Чутай районĕсем финанс планне тултарас ĕçре чăрмантарса пыраççĕ. Вĕсем пĕррремĕш кварталта та япăх ĕçленĕ, халĕ те çавнашкалах кайра пыраççĕ.

Советски район пĕррремĕш кварталти плана 100,8 процент тултарнă. Иккĕмĕш кварталта вĕсем ĕçри çитĕнÿсемпе лăпланса лараççĕ.

Пирĕн республикăра лайăх ĕçлекен районсем сахал мар. Уйрăм районсем пĕррремĕш кварталти финанс планне ирттерсе тултарчĕç. Ку кварталта та начар мар ĕçлеççĕ. Иккĕмĕш кварталти плана Елчĕк районĕ (райфо заведующийĕ Прокопьев), Сĕнтĕр (райфо заведующийĕ Смирнов), Етĕрне (райфо заведующийĕ Кочергина) аван тултарса пыраççĕ.

Хăшпĕр ялсоветсем Май уявне иккĕмĕш кварталти плана 100 процентчĕпех тултарнипе кĕтсе илчĕç. Çĕрпÿ районĕнчи Тĕнсĕр ялсовечĕ (ялсовет председателĕ Гаврилов)—103 процент, Сĕнтĕр районĕнчи Ярославка ялсовечĕ (ялсовет председателĕ Поликарпов) 114 процент тултарчĕç. Çавăн пек малта пыракан ялсоветсене татах та нумай илсе кăтартма пулать.

Пирĕн республикăра иккĕмĕш кварталти финанс планне тултарма пур майсем те çителĕклĕ. Районри партипе совет организацисен малта пыракан ялсоветсен, финанс работникĕсен ĕç опычĕсене анлăн сарса пымалла. Финанс планне срокченех тултарассишĕн мĕнпур вăя мобилизацилемелле.

В. ТАВРИН.

Чăваш АССР Финанс Халăх Комиссарĕн Заместителĕ.

Финанс работникĕсем обязательствăна пурнăçа кĕртеççĕ

ÇĔРПУ. Районри финанс работникĕсем Шупашкар районĕпе социализмлă ăмăртăва тухса, иккĕмĕш кварталта укça-тенкĕ пухмалли плана Майăн 1-мĕшне 45 процент тултарма обязательство илнĕ. Налог инспекторĕсемпе агентсем хушшинче обязательствăна пурнăçа вăхăтра кĕртессишĕн ăмăрту сарăлса пырать. Апрелĕн 25-мĕшне илсен, иккĕмĕш кварталта укça-тенкĕ пухмалли плана Иваново ялсоветĕнчи агент Балянов юлташ 167 процент, Юлаш ялсоветĕнчи Андреев юлташ 115 процент, Тĕнсĕр ялсоветĕнчи Осипов юлташ 113 процент, Çырмапуç ялсоветĕнчи Егоров юлташ 103 процент тултарнă.

Районри 34 ялсоветран 11 ялсовет иккĕмĕш кварталта укça-тенкĕ пухмалли плана ытлашшипех тултарнă.

Налог инспекторĕсенчен Егоров, Мартынов, Меркурьев юлташсем хăйсем çине илнĕ обязательствăна ăнăçлăн пурнăçа кĕртсе пыраççĕ.

Т. МАЙОРОВ.

Капитализмлă çĕршывсенчи ĕççыннисен йывăр пурнăçĕ

Капитализмлă çĕршывсенче, вăрçă вăрçаканнисенче те, çавăн пекех «нейтральнăй» çĕршывсенче те, рабочи класс мĕнле положенире пурăнни халĕ пыракан тĕнчери империализмлă иккĕмĕш вăрçăран тухса тăрать. Çак вăрçăхурахла вăрçă кÿрекен инкексенчен рабочи класпа хресченсем асап курман капитализмлă çĕршыв пĕрре те çук.

Вăрçă вăрçакан çĕршывсенчи, çавăн пекех çапăçакан икĕ лагерь вăрçа туртса кĕртнĕ пĕчĕк çĕршывсенчи ĕççыннисен пурнăçне вăрçă питех те йывăрлатрĕ. Çак çĕршывсенче продовольстви çителĕксĕр, пурнăçра тухакан расходсем ÿснĕ, ĕç кунĕ вăрăмланнă, ĕçукçи чакнă, налогсем ÿснĕ. Çаксем вĕсем тÿррĕмех вăрçăран тухса тăнă йывăрлăхсем.

Империализмлă вăрçăна пула нейтральнăй çĕршывсенчи ĕççыннисен пурнăç условийĕсем те йывăрланнă. Çар завочĕсем кунта тулли нагрузкăпа ĕçлеççĕ, капиталист-монополистсем тĕлĕнмелле пысăк усламсем илеççĕ, анчах та çав вăхăтрах ытти мĕнпур экономикăллă пурнăç дезорганизациленнĕ. тĕпренех кисреннĕ. Блокадăпа тинĕсри вăрçăна пула çак çĕршывсемпе чĕртавар илсе тăмалли çăлкуçсем, таварсене сутмалли рыноксем хушшинчи çыхăнусем татăлнă. Европăри темĕн пысăккĕш облаçсене оккупацилени çĕршывсем хушшинче таварсем улăштарса илес ĕçе тата суту-илÿсен çыхăнăвне пĕтĕмĕшпех пĕтернĕ е питех те вăйлăн чакарнă. Çаксене пула ĕнтĕ ĕçсĕрлĕх ÿснĕ, тавар хакĕсем хăпарнă, продовольстви продукчĕсем питех те çителĕксĕр тата, çакна кура ĕнтĕ, «нейтральнăй» çĕршывсенче те халăхăн анлă массисем вĕçĕ-хĕррисĕр хĕнхур тÿсеççĕ, вĕсем йăлтах юхăнса çитнĕ.

Капитализмлă çĕршывсем тулашри тăшмана хирĕç, хăйсен империалистла противникĕсене хирĕç, çĕнĕ рыноксемпе чĕртавар çăлкуçĕсемшĕн, тĕнчене çĕнĕрен пайласа уйăрассишĕн кăна мар вăрçаççĕ. Вăрçă çавăн пекех «шалти тăшмана» хирĕç, ĕçхалăхĕн анлă массисене тата уйрăмах рабочи класпа унăн организацийĕсене хирĕç пырать. Мĕнпур çĕршывсенчи капиталистсем, вăрçăпа, капитализмлă тăван çĕршывшăн жертвăсем тума кирлĕ текен сăлтавпа массăсен пурнăç условине хирĕç пĕтĕмĕшле наступлени тăвас, предприятисенче ĕçлекен рабочисен мĕнпур прависене туртса илес, вĕсен организацийĕсене пĕтерес тата эксплоатацине мĕн май килнĕ таранах вăйлатас ĕçре усă кураççĕ. Çакăнпа пĕр вăхăтрах ĕççĕррисене пособисĕр тăратса хăвараççĕ, налогсене юлашки пусăма çитиех ÿстереççĕ тата социальнăй обеспечени ĕçĕнчи расходсене минимум таран чакараççĕ.

Капитал çĕршывĕсенче политикăллă реакци вăйланса пырать. Рабочи класăн кĕрешĕвне ертсе пыракан коммунистла партисене хирĕç урса кайсах шовинистла хĕсĕрлÿ сарса пыраççĕ. Хăшпĕр çĕршывсенче, сăмахран, Францире, вăрçă пуçлансан компартие уççăн ĕçлеме чарнă. Ытти çĕршывсенче, сăмахран, США-ра, движенине руководствăсăр тăратса хăварма хăтланаççĕ, США-ра компартин генеральнăй секретарьне Эрл Браудер юлташа тĕрмене хупса лартнă. Виççĕмĕш çĕршывсенче, Англири пек, рабочисен хаçат-журналĕсене хĕсĕрлеççĕ. Англире компартин «Дейли уоркер» ятлă хаçатне хупнă.

Буржуази арсеналĕнче социаллă демагоги паллă вырăн йышăнса тăрать: рабочисене **«çĕнтерÿ хыççăн»** райăн мĕнпур ырлăхĕсене — çителĕклĕ пурнăç, телей, «ĕмĕрлĕх мир» тата ытти те туса пама пулаççĕ. Çаксене пурне те вĕсене, ĕççыннисенчен пулас «çĕнтерÿ» ячĕпе империализмлă вăрçă валли **хальхи вăхăтра** йывăр жертвăсем ыйтас шутпа, эксплоатацине вăйлатас тата капиталистсем вăрçăран илекен усламсене ÿстерес шутпа тăваççĕ.

Шовинистла пропагандăра социал-демократипе реформистла профсоюзсен реакциллĕ руководителĕсем уйрăмах паллă вырăн йышăнса тăраççĕ.

Хальхи вăхăтра **Англи халăхĕ** вăрçа пула калама çук пысăк хĕн-хур тÿсет. Ун çине бомбăсем пыра-пыра пăрахаççĕ, унăн хÿтлĕхĕ те ыттисеннинчен начартарах. Англи халăхĕн пурнăç условийĕ пĕрмаях начарланса пырать.

Англири промышленноçăн хăшпĕр отраслисенче ĕç эрнине 70 сехете çити тата 80 сехете çити те ÿстернĕ. Апатçимĕç çителĕксĕр чухне, сывлăшран пырса тапăннинчен сыхланма пĕрмаях тревогăсем панă вăхăтра, рабочисене начар туса йĕркеленĕ тата шанчăклă мар убежищĕсенче çĕрĕ-çĕрĕпе ирттерме тивекен условисенче кунне 12-шер сехет тата ытларах та ĕçлени Англири пролетариат сывлăхне мĕнтери пысăк сиен кÿнине ăнланса илме йывăр мар ĕнтĕ.

Англире продовольствин чи кирлĕ продукчĕсене — какая, çăва, сахăра, чея нормăсем тăрăх параççĕ. Çав нормăсем те пулин ытларах та ытларах пĕчĕкленсе пыраççĕ. Рабочисем пуян çынсем пек чаплă ресторансенче апатланма пултараймаççĕ, çакна пула вĕсем мĕнпе те пулин тăранса пурăнма тăрăшаççĕ. Сăмахран, çапла пĕлтереççĕ: Лондонри Ист-Эндра рабочисене ирхи апатпа кăнтăр апачĕ валли треска пулă пуçĕсене сутаççĕ.

Çак мĕнпур йывăрлăхсем çумне тата çакна хушас пулать: миллионшар арçынсене çара илнипе ĕççыннисен пурнăçĕ татах та ытларах йывăрланнă, мĕншĕн тесен çара илнĕ çынсен çемьисене калама çук пĕчĕк пособисем параççĕ.

Англири халăх массисем пĕтĕм чĕререн тарăхса кÿренеççĕ. Çакна ăна Халăх конгресĕ лайăх кăтартса парать, çав конгреса ĕççыннисен мĕнпур сийĕсен представителĕсем пухăннă.

Тредюнионсен генеральнăй секретарĕ, империализмлă вăрçă пуçлассишĕн пĕтĕм вăя хурса тăрăшнă тата çак вăрçă вутне чĕртсе янă çынсенчен пĕри, господин Ситрин: «Англири рабочи движенийĕ забастовкăсем тумалли правăна хăй ирĕкĕпех пăрахрĕ тата вĕçĕ-хĕррисĕр ĕç кунĕпе килĕшрĕ» тесе каланă пулсан та, предприятисенче реакципе эксплоатаци вăйланса пынине хирĕç паракан протест пĕрмаях ÿссе пырать. Çак протестран стачкăсемпе демонстрацисем те тухса тăраççĕ. Рабочи класс çапла хирĕç тăрасси вăйланса пынине путарма правительство çирĕпрех те çирĕпрех мерăсем йышăнать. Çакна ăна «Дейли уоркер» хаçата, Англири коммунистла партин хăюллă оргăнне кăларма чарни те лайăх кăтартса парать. Халăх конгресĕшĕн пыракан движени, «Дейли уоркер» хаçата хÿтлес тĕлĕшпе пыракан движени çакна кăтартса парать: халăх массисем хирĕç тăрасси ытларах та ытларах сарăлса тата вăйланса пырать.

Малалла Англи противникĕсенчен пĕрне — **Италие** илер. Кунта та вăрçă пуçланнăранпа иртнĕ вăхăт хушшинче халăхăн анлă массисен пурнăçĕ нумай хут начарланнă. 1941 çулти февралĕн 1-мĕшĕнчен пуçласа, пĕр çын пуçне, уйăх хушшинче çу таврашĕ (ÿсен-тăран çăвĕ, выльăх-чĕрлĕх çăвĕ тата сало—пĕрле) памалли пĕтĕм нормăна 400 грама хăвариччен чакарнă. Çăкăр пахалăхĕ начарланнă, пĕр сортлă çăкăр кăна пĕçерме ирĕк параççĕ, çитменнине ăна та пулин 25 процент кукуруза хутăштарса пĕçермелле. Çăнăх таврашне пурне те, çавăн пекех риса тата кукуруза çăнăхĕсене те карточкăпа кăна параççĕ. Пĕр уйăх хушшинче кашни çын пуçне çăнăхран пĕçернĕ япаласем 1 килограмм, 600 грамм рис тата 400 грамм кукуруза çăнăхĕ памалла тунă. Италири ĕççыннисене тăранса пурăнмалли чи кирлĕ продуктсем шăпах ĕнтĕ çаксем пулса тăнине шута илсен, халăха паракан нормăсем мĕнтери пĕчĕккĕ пулнине ăнланса илме йывăр мар.

Юлашки пĕр уйăх хушшинче Италире тăранса пурăнма чи кирлĕ продуктсен хакĕсем вăтам шутпа 20 проц. хăпарнă. Продуктсем çителĕксĕррипе хаксем ÿссе пынине пула рабочисен массисен пурнăçĕ питех те йывăрланса пырать. Çитменнине тата 2 миллиона яхăн арçына çара илнĕ.

Икĕ миллион çынна производствăран çара илсе кайнă пулсан та, ĕççĕрлĕх пĕтмен, вăрçă материалĕсем тăвас тĕлĕшпе ĕçлемен промышленность отраслисенче ĕççĕрлĕх татах та ытларах ÿснĕ. Фашистсен официальнăй «Иль лавора» ятлă хаçатăн çакна ирĕксĕрех йышăнмалла пулнă: «нумай çемьесем, уйрăмах рабочисен çемьисем, пурăнма кирлĕ средствăсене ĕçлесе илме чи кирлĕ майсене сасартăках çухатрĕç, çакăнпа вара калама çук пысăк хĕн-хура кĕрсе ÿкрĕç».

США-ри рабочи класăн положенийĕшĕн çакă характерлă: унта стачкăсен движенийĕ анлăн сарăлса кайнă, юлашки эрнесем хушшинче çак движени нумай пысăк предприятисене сарăлнă. Халĕ пыракан вăрçă пулăшнипе Америкăри капиталистсем уйрăмах пысăк усламсем илеççĕ. Хальхи вăхăтра Америкăри çар промышленноçĕ питех те вăйлăн ĕçлени палăрать, вăл çакăн пек вăйлă ĕçлени тĕнчери империализмлă пĕррремĕш вăрçă хыççăн урăх пулманха. Çапла пулсан та США-ра ĕççĕрлĕх проблемине татса парайман. Америкăра ĕççĕррисене пулăшу парас тĕлĕшпе ĕçлекен управлени представителĕ Говард Хэнтер пĕлтерни тăрăх, Америкăра «ĕççĕррисен пĕтĕм хисепĕ 7,5 миллион çынран пуçласа 9,5 миллион çынна çити шутланать». Çакăнпа пĕрлех тата представительсен палати йышăннă решени тăрăх, ĕç тупаймасăр пурăнакан 660 пин çынна пособи илекенсен списокĕсенчен кăларса пăрахаççĕ, ĕç тупаймасăр пурăнакан 1 миллиона яхăн çын пособисĕр пурăнма пултараймасть тесе йышăннă, анчах та вĕсене пособи илсе тăракансен списокĕсене кĕртмен, мĕншĕн тесен пособи пама фондсем çук.

Çÿлте асăннă Говард Хэнтер пĕрре çапла каланă: «Пирĕн хĕн-хурпа ĕççĕрлĕх пуçпулса тăраççĕ. Çак факта чĕрсе пăрахма май çук. Ĕçлĕ активлăх ÿссе пынине кăтартакан картина çак факта пытарса тăма пултараймасть. Тĕплĕнрех пăхса тухсан, пирĕн çакна ирĕксĕрех паллă тума тивет: хальхи вăхăтра производство шайĕ рекордлă çÿлĕ пусăма хăпарса пырать, анчах та çав вăхăтрах ĕççĕрлĕх питех те ÿссе пырать».

Ĕççыннисем тÿсекен хĕн-хура çырса кăтартма та май çук. Çакă вăл Европăри вăрçă валли укçа-тенкĕ парса тăрас ĕçре миллиардшар доллар расходлакан çĕршывра, 1940 çулта пĕр хурçă завочĕсем кăна хăйсен хуçисене 102 миллион доллар услам панă çĕршывра пулса пырать.

Ĕçлекеннисен пурнăçĕ те начарланса пырать. Чи кирлĕ япаласен хакĕсем хăвăрт ÿсеççĕ, ĕçукçи вара халичченхи виçерех юлать. Пурнăç условийĕсем çапла начарланса пынине хирĕç ответлесе, рабочисем забастовкăсем тăваççĕ. Капиталистсем, тĕрлĕ майпа ирĕксĕрлемелли мероприятисемпе усă курса, рабочисем хăйсене хÿтлес тĕлĕшпе пуçланă кĕрешĕве чарса лартма тăрăшаççĕ.

Куратпăр ĕнтĕ, вăрçă Америкăра та ĕççыннисен пурнăçĕ начарланасси патне, класлă кĕрешÿ вăйланасси патне илсе пынă.

Малалла Европăри пысăк мар çĕршывсенчен пĕринче — **Данири** ĕççыннисен пурнăçĕ çинче чарăнса тăрăпăр. Данин тулашри суту-илĕвĕн пысăкрах пайĕ чарăнса ларнă. Çакна пула ĕççĕррисен хисепĕ хăвăрт ÿссе пырать. 1941 çулти январь уйăхĕнче çак пĕчĕк Данире ĕç тупаймасăр пурăнакан 196.180 çынна регистрациленĕ. Çапла ĕнтĕ, Данири рабочисен 34,8 процентчĕ ĕç тупаймасăр пурăнать. Кунта тата çакна хушса калас пулать: рабочисен чылай пысăк пайĕ ĕçлемелли пĕтĕм вăхăта ĕçлемест. Çакăн пек çĕршывсенче—**Бельгире, Норвегире, Голландире** рабочисен пурнăçĕ Данири рабочисен пурнăçĕнчен те йывăртарах.

Францири ĕççыннисен пурнăçĕ уйрăмах йывăр. Кунта пурте пĕр çĕре пухăннă: продовольстви çителĕксĕр, массăллă выçлăх пуçланас патнех çитсе тăнă, ĕç тупаймасăр пурăнакансен хисепĕ халиччен никам курман таранах ÿссе кайнă (ĕççĕрлĕх çинчен калакан даннăйсене пичетлесе те кăлармаççĕ), хуçалăха вăрçă аркатса пĕтернĕ, беженцсем вĕçĕ-хĕррисĕр асап кураççĕ.

Капитализмлă çĕршывсенче пуринче те çакна уççăнрах та уççăнрах ăнланма пуçлаççĕ: сăткăн буржуази пуçласа янă вăрçă тĕксе кĕртнĕ хĕн-хурсенчен çăлăнса тухмалли çул вăл пĕр çакăнта кăна: империализмлă вăрçăсем кăларакан **сăлтавсене** хăйсене пĕтерекен строй туса хурассишĕн кĕрешес пулать. Çак кĕрешÿре мĕнпур çĕршывсенчи рабочисем умĕнче аслă тĕслĕх—Совет Союзĕ тăрать.

Совет правительствин тулашри политики—сталинла аслă политика пулăшнипе Совет Союзĕнчи халăхсем мирлĕ пурнăçпа пурăнма пултараççĕ. Сталинла виççĕмĕш пятилетка тата калама çук пысăк строительство ССР Союзĕнчи ĕççыннисем валли социализмлă государствăн оборонине вăйлатма, творчествăллă ĕç туса пыма, ĕççыннисен материаллă тата культурăллă пурнăçне малалла лайăхлатса пыма кирлĕ майсене йăлтах туса параççĕ. Капитализмлă çĕршывсенче пуçпулса тăракан вăрçăсемпе хĕн-хурсен фонĕ çинче советсен çĕршывĕн аслă образĕ нихăçанхинчен те çутăрах ялкăшса тăрать. Вăл буржуаллă çĕршывсенчи рабочи класа пысăк шанчăк парать, хальхи положенирен тухмалли çулйĕр пуррине пĕр иккĕленмесĕр шантарса тăрать!

ОБОЗРЕВАТЕЛЬ.

Зенитлă пулеметсемпе хĕçпăшалланнă буксирлă пароход Англин çыранри шывĕсене сыхлать.

(ТАСС фото-хроники).

Европăри тата Африкăри вăрçă

(Вăрçă ĕçĕсен дневникĕ)

Германи командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, Грецири фронтра Германи войскисем апрелĕн 27-мĕшĕнче Афины хулине пырса кĕнĕ. Апрелĕн 26-мĕшĕнче ирхине Германи парашютисчĕсен десанчĕсем Коринф перешеекне, çавăн пекех тата Коринф хулине туртса илнĕ. Пĕр полк, Патры заливĕ урлă каçса, Пелопоннес çурмаутравĕн территорийĕ çине пырса кĕнĕ, пойтлă Патры хулине туртса илнĕ. Италин Грецире çапăçакан войскисем Корфупа Превезе хулисене туртса илнĕ. Германи авиацийĕ Пирейпа Крит хушшинче пухăнса тăнă транспорт суднисемпе хурал суднисем çине бомбăсем пырса пăрахнă. Апрелĕн 27-мĕшĕнче Греци çыранĕ патĕнче пĕр крейсера путарнă, тепĕр икĕ крейсера сиен кӳнĕ. Мальта утравĕ çине татах тапĕр хут бомбăсем пырса прахнă. Грецири вăрçă ĕçĕсем çинчен Грецири хаçатсем паракан пĕлтерӳсенче каланă тăрăх, Фермопиль ущельинче англичансене парăнтарса, Германи войскисем кăнтăр еннелле малалла кайнă. Фермопиль ущельинче англичансем противникăн пысăк вăйĕсене хирĕç çине тăрсах çапăçнă. Çак операцисенче Германи войскисене пысăк йышлă самолетсем пулăшнă. Хирĕç тăракан англичансене тĕл пулнă хыççăн, Германи командованийĕ позицисем патне йывăр артиллери илсе пынă, çак артиллери англичансен позицийĕсем çине вăйлăн пеме пуçланă. Коринф каналĕн районĕнчи тусем çинче, тесе пĕлтереççĕ хаçатсем, хаяр çапăçусем пыраççĕ. Юнайтед пресс агентствин Афины хулинчи корреспонденчĕ çапла пĕлтерет: Киферон тăвĕ патĕнче, Афины хулипе Фивы хушшинче, çавăн пекех Гераней тăвĕ патĕнче, Афины патĕнчен хĕвеланăç еннелле 20 миляра, Грецире Англи войскисем Германи войскисене хирĕç вăйлăн çапăçаççĕ.

Америкăри хаçатсем Англи войскисем Грецирен урăх çĕре куçса кайни çинчен пĕлтереççĕ. Рейтер агентстви Нью-Йоркран çапла пĕлтерет: «Нью-Йорк таймс» хаçатăн корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Англи войскисемпе çар снаряженийĕсен пысăк пайне Грецирен Çурçĕр Африкăна куçарса кайнă. Ассошиэйтед пресс агентствин корреспонденчĕ Сиднейран пĕлтернĕ тăрăх, Австрали çар министрĕ Спендер çапла каланă: Австрали войскисен пĕр пайĕ те Грецирен урăх çĕре куçса кайма пуçланă.

* * *

Англипе Германи хушшинчи фронтра авиаци активлăхĕ палăрать. Германи командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, ыран апрелĕн 27-мĕш тенĕ чух çĕрле Германи бомбардировщикĕсем Ливерпуль çине, çавăн пекех тата Англин кăнтăрпа хĕвелтухăç çыранĕнче вырнаçса тăракан ытти портсем çине пырса тапăннă. Германи тинĕс-çар флочĕн инçете перекен батарейисем Дувр портĕнче тăракан суднăсем çине персе тăнă. Ыран апрелĕн 28-мĕш тенĕ чух çĕрле Германи самолечĕсем Портсмутри верфьсемпе порт сооруженийĕсем çине тата Англин кăнтăр-хĕвелтухăç çыранĕнчи портлă хăшпĕр хуласем çине бомбăсем пырса пăрахнă. Çавăн пекех Германи хĕçпăшаллă вăйĕсен тинĕс çинчи операцийĕсем сарăлса пынă.

Ыран апрелĕн 27-мĕш тенĕ чух çĕрле, тесе пĕлтерет Рейтер агентстви, Англи бомбардировщикĕсем Гамбург çине пырса тапăннă. Çак атака вăхăтĕнче питех те пысăк сиен кӳрекен çĕнĕ йышши бомбăсем пăрахнă. Гамбургсăр пуçне Эмден, Бремерхафен, Куксхафен çине, çавăн пекех тата Германи оккупациленĕ территори çинчи объектсем çине бомбăсем пырса пăрахнă.

* * *

Çурçĕр Африкăра вăрçă ĕçĕсем, халиччен пекех, Тобрук районĕнче тата Ливипе Египет чиккинче сарăлса пыраççĕ. Апрелĕн 26-мĕшпе 27-мĕшĕнче Англин Тобрукри войскисем, авиаципе танксем пулăшнипе, атакăсем тунă, анчах та, Германипе Итали сводкисенче каланă тăрăх, çав атакăсене сирсе янă. Капуццо — Соллум еннелле куçса пыракан англичансен чаçĕсене те Германи войскисем каялла хăваласа янă. Рейтер агентстви Каиртан паракан официальнăй пĕлтерӳре каланă тăрăх, Англин бронетанковăй дивизийĕ Германипе Итали войскисемпе — Египет чикки урлă каçнă войскăсемпе тĕл пулнă.

Ливипе Египет фронтĕнче çапăçакан енсен авиацийĕсем чылаях активлăн кĕрешнĕ. Германири информаци бюровĕ пĕлтернĕ тăрăх, апрелĕн 26-мĕшĕнче Египетăн хĕвеланăç чикки патĕнче Германи авиацийĕ Англин пĕр çĕре пухăннă войскисем çине бомбăсем пырса пăрахнă. Апрелĕн 27-мĕшĕнче, тенĕ Германи командованийĕн сводкинче, Германипе Италин пикировка тăвакан бомбардировщикĕсем Англи артиллерийĕн Мерса-Матрух патĕнчи позицийĕсем çине пырса тапăннă. Англичансен Тобрук патĕнчи батарейисем, автомашинисемпе лагерĕсем çине те Германипе Итали авиацийĕ бомбăсем пырса пăрахнă. Англи самолечĕсем, тенĕ Англи сводкинче, Бенгази çине бомбăсем пырса пăрахнă.

Францири «Тан» хаçатăн корреспонденчĕ Çурçĕр Африкăри фронт пирки çапла шутлать: Германипе Италин тĕп вăйĕсем Нил юханшывĕн айлăмĕ çинелле наступлени тума пуçлĕç. Пушхир условийĕсенчи войскăсене кирлĕ япаласем парса тăрас ĕçри проблемăсене Германи командованийĕ пĕтĕмĕшпех шута илнĕ пулмалла. Рейтер агентствин Каирти корреспонденчĕ çапла пĕлтерет: Египетра ĕçе лайăх пĕлекен çынсем: Германипе Итали войскисем Сиди-Баррани патне те çитме пултарĕç, тесе шутлаççĕ. Çапла пулас пулсан, çав çынсем шутланă тăрăх, противник войскисем иртнĕ çулти пек мар, начартарах условисенче пулаççĕ, мĕншĕн тесен вĕсен хисепĕ пысăк мар. Кунсăр пуçне, англичансем Тобрукра вăйлă укрепленисем туса тухнă, противнике флангран пырса çапассипе хăратса тăраççĕ.

Англи командованийĕ кăларнă коммюникере каланă тăрăх, апрелĕн 26-мĕшĕнче Англи войскисем Дессине—Хĕвелтухăç Африкăра итальянецсем хирĕç тăракан юлашки центрсенчен пĕрне туртса илнĕ. Дессине англичансем туртса илнĕ хыççăн, тесе пĕлтерет Рейтер агентстви, Абиссинире Итали вăйĕсем хирĕç тăракан центрсем иккĕ — Гондар (Тан кӳлли патĕнчен çурçĕр енче) тата Джимма (Аддис-Абеба патĕнчен кăнтăр-хĕвеланăç енче) кăна юлнă. Десси районĕнчен тухса кайнă итальянецсен войскисене илес пулсан, вĕсен халĕ ĕнтĕ е хĕвелтухăç еннелле, Франци Сомалийĕ патнелле, е Десси патĕнчен çурçĕр еннелле каякан çул тăрăх чакса каймалла пулать. Кирек ăçталла кайсан та вĕсем Англин имперски войскисене тĕл пулма пултараççĕ.

Апрелĕн 28-мĕш. (ТАСС).

Шахматистсен матч-турнирĕ

Апрелĕн 29-мĕшĕнче—юлашки тур

Апрелĕн 28-мĕшĕнче Смысловпа Бондаревский халиччен выляса пĕтерейменн партие выляса пĕтернĕ. Вĕсем, çакăн умĕнхи виçĕ партире пулнă пекех, нихăшĕ те çĕнтереймен — ничья тунă.

Юлашки тур умĕн Ботвинникăн 13 очко, Кересăн — 10,5, Смысловăн — 9,5, Болеславскин — 8,5, Бондаревскин —8, Лилиентальăн — 7,5 очко.

20-мĕш тур результачĕсем кирек мĕнле пулсан та, ССР Союзĕн шахмат вăййинчи абсолютлă чемпионĕн званине Ботвинник илет.

Апрелĕн 29-мĕшĕнче кăнтăрла Искусство работникĕсен Центральнăй Çуртĕнче 20-мĕш, юлашки тур пулать. Унта Болеславскипе Керес, Лилиентальпа Бондаревский, Ботвинникпе Смыслов выляççĕ. (ТАСС).

Инçетри широтасем çинчи экспедици лагерĕнчи полярниксен Май уявĕ умĕнхи почти

Апрелĕн 28-мĕшĕнче вырăнти вăхăтпа ирхине 8 сехет тĕлнелле пăр çинчи виççĕмĕш номерлĕ лагерьте пурăнакан инçетри широтасем çинчи сывлăш экспедици участникĕсен ĕçĕсемпе пурнăçĕ çинчен Мускава тĕплĕ радиограмма панă.

— Пăр çинчи научнăй сăнавсем вĕçленсе килеççĕ, тенĕ радиограммăра. Чи нумай вăй ыйтакан ĕç пăр çинчи аэродром строительстви пулчĕ. Хытса ларнă юр сийĕсене хурçă кĕреçесем аран-аран çĕç касаççĕ. Халĕ ĕнтĕ аэродром, тĕрĕсрех каласан, вĕçсе çĕкленмелли çул, хатĕрпе пĕрех. «СССР Н-169» самолет ларакан вырăнтан старт патне тухмалли çула кăна тумалла.

Çĕршывăн пур кĕтессисенчен те Майăн пĕрремĕш ячĕпе сывлăх сунса яракан телеграммăсем питĕ нумай килеççĕ. Паян Çурçĕр Буковинăри çамрăксенчен радиограмма илтĕмĕр, çийĕнчех ответ ятăмăр. Çакăн пек тимлĕх пĕтĕм чĕререн савăнтарать. Татах та лайăхрах, татах та нумайрах ĕçлес килет.

Облигацисене залога хурса илнĕ ссудăсене тӳлесе татмалли çĕнĕ йĕрке

СССР Наркомфинĕ перекет кассисем государство заемĕсен облигацийĕсене залога илсе паракан ссудăсене тӳлесе татмалли çĕнĕ йĕрке тунă. Залога хунă облигацисене çав заемăн черетлĕ выигрыш тиражĕ пуçланиччен кăна параççĕ. Тираж пуçланнă кунтан тытăнса выигрышсен таблици пичетленсе тухиччен залогри облигацисене каялла памаççĕ.

Залога хуракан облигацисемшĕн ссудăсем парассине перекет кассисем халичченхи йĕркепех тăваççĕ, облигацисене тираж вăхăтĕнче те залога илеççĕ.

Çĕнĕ йĕрке Виççĕмĕш Пятилетка (пĕрремĕш çулти кăларăм) заем выигрышĕсен 10-мĕш тиражĕнчен пуçласа ĕçе кĕрет. Çак 10-мĕш тираж 1941 çулти майăн 10—11-мĕшсенче Хабаровск хулинче пулать. (ТАСС).

Люцерна акрĕç

ВĂРНАР. Хорнзорти Чапаев ячĕпе тăракан колхоз кăçалхи çуракине кĕске срокра тата пысăк пахалăхпа ирттерме тăрăшать.

Колхоз апрелĕн 26-мĕшĕнче 11 гектара яхăн люцерна акрĕ.

А. КРИСЛОВ.

ТЕАТР

Комедисен вечерĕсем

Чăвашсен Государство Академи театрĕн апрелĕн 26—29-мĕшсенчи постановкисем — комедисен вечерĕсем — питĕ вырăнлă та паха ĕç. Постановкăсенче виçĕ пĕр актлă комеди: «Судра» (Ф. П. Павлов), «Укçа» (Тихăн Петĕркки) тата «Шикли шикленнĕ—кĕрĕк пĕркеннĕ» (Н. А. Айзман).

Тӳррипех калас пулать: зрительсем апрелĕн 26—29-мĕшĕсенчи спектакльсенчи пек тăвăллăн алă çупнине, артистсен кашни сăмахĕ хыççăн ахăлтатса кулнине эпир Академи театрĕнче чылайранпа курманччĕ. Чăваш труппин пĕтĕм коллективĕ çӳлте асăннă постановкăсене хатĕрлес тĕлĕшпе пĕр кăмăллă пулса, хавхаланса ĕçлени курăнать. Спектакле лартакансем те (постановки художествăллă руководителĕн К. И. Ивановăн, режиссерĕсем Б. А. Алексеевпа Л. Н. Родионов, ассистентсем Е. В. Шорниковăпа У. Т. Тимофеева), актерсем те кашни харпăр-хăйĕнчен спектакльсене интереснăрах тума, çĕнĕрен çĕнĕ япаласем шутласа кăларма тăрăшнă.

«Судра» комедире зрительсене пуринчен ытла РСФСР тава тивĕçлĕ артисчĕ Б. А. Алексеев тата А. К. Ургалкинпа И. И. Илларионов вылянисем килĕшеççĕ. Б. А. Алексеев ырă кăмăллă тата çав вăхăтрах айвантарах Ухтеркке рольне çав тери лайăх ăнланса илнĕ. Ухтерке старик (Алексеев) судра хăйне питĕ те çăмăллăн тыткалать, судьяна «хаспадин миравай» тесе чĕнет пулин те, ăна вăл хăйпе пĕртанах картать (судья сĕтелĕ çине чавсаланса калаçни — унăн пирусне иле-иле туртни т. ыт. те). Ку çĕнĕ трактовка тен хăшне-пĕрне килĕшмест те пулĕ, анчах вăл, пирĕн шутпа, Ухтерке образне тарăннăн кăтартса памалли пĕртен-пĕр тĕрĕс çул. Заседатель ролĕнче вылякан А. К. Ургалкин комедире пĕр сăмах та каламасть, çапах унăн кашни хусканăвĕ зрительсен пуçне витĕмлĕн кĕрсе юлать.

Л. Семенов артист пьесăран пьесăнах шанчăклăн ӳссе пырать. Тихăн Петĕркки çырнă «Укçа» комедире вăл ĕлĕкхи саманара нушаран тухса курайман Хрулка образне пур енчен те ăнăçлă тунă. Хрулкан иккĕленĕвĕсене, тавраri пурнăç, çынсем хушшинчи отношенисем, япаласем çине пăхасси улшăннă май унăн шухăшĕсем те улшăннине Л. Семенов артист пурне те ĕненмелле кăтартса парать.

Сцена çинче Н. Айзманăн «Шикли шикленнĕ — кĕрĕк пĕркеннĕ» комедийĕ пынă чух театрта вĕçĕмсĕр ахăлтатса кулни илтĕнсе тăрать. Прогульщик-бухгалтер Тит Нилович (Г. Ф. Фадеев) хăтланăвĕсем, вăл хăйне прогулшăн ответ тыттарасран хăраса сывă шăлне кăларттарни — пурнăçри пек чĕрĕ. Тит Нилович образне туса Г. Ф. Фадеев юлташ хăй пултаруллă та пысăк фантазиллĕ артист иккенне кăтартса пачĕ.

Калас пулать, артистсенчен хăшпĕрисем хăйсен ĕçĕ çине çиелтен пăхни те сисĕнет. Хăшпĕрисем «Судра» тата «Укçа» комедисен текстне кирлĕ пек вĕренсе çитменни палăрать. «Шикли шикленнĕ — кĕрĕк пĕркеннĕ» комедире ытлашширех хăтланнисем те пур.

Пĕтĕмĕшпе илсен, комедисен вечерĕсем «Нарспи» хыççăн чăваш труппин кăçалхи сезонри чи пысăк çитĕнĕвĕ тесен те йăнăш пулмасть. Çак виçĕ комедие кăтартса тунă çитĕнĕве тата зрительсем ыйтнине шута илсе, Академи театрĕн репертуарне малашне те ытларах оригиналлă комедисем кĕртме сĕнес килет.

ЗРИТЕЛЬ.

ЮЛАШКИ ПОЧТĂРАН

КИРЛĔ ЫЙТУ

„Выльăх-чĕрлĕхсене кĕтӳре çӳретессине тĕрĕс организацилер“

Çакăн пек ятлă статья пичетлесе кăларчĕ Октябрьски районри хаçат — «Октябрь ялавĕ» апрелĕн 22-мĕшĕнче. Авторĕ — райçĕрĕç пайĕн старший зоотехникĕ Агапов юлташ. Пит те кирлĕ ыйту. Калас пулать, райхаçат ку ыйтăва тĕрĕс тата вăхăтра лартать.

Автор вăл ыйтăва тĕплĕн çутатса пама тăрăшнă. Чылай ыйтусене пурнăçри опыта шута илни тăрăх тĕрĕс анализ парать. Вăл статьян тĕп шухăшне каласа пани — вулакансемшĕн пĕре те ытлашши мар.

Статьяра малтанах Октябрьски районăн выльăх-чĕрлĕх продуктивлăхне ӳстерес çĕрте мĕнле кăтартусемшĕн кĕрешмеллине каласа панă. Çак задачăна пурнăçа кĕртессинче выльăх-чĕрлĕхсене кĕтӳре çӳретесси пит пысăк вырăн йышăнать, мĕншĕн тесен, выльăх-чĕрлĕх çулталăк хушшинче кĕтӳре 50—60 процент çӳрет.

Выльăх-чĕрлĕх кĕтӳре çӳресе самăрлать, ĕнесем — сĕт, сурăхсем — çăм ытларах параççĕ, çамрăк выльăхсем хăвăрт çитĕнеççĕ.

Выльăх-чĕрлĕхсене кĕтӳре çӳретни гигиена тĕлĕшĕнчен те калама çук лайăх, тет автор. Выльăх-чĕрлĕхсен сывлăхне сыхлас ĕçре хĕвел, уçă сывлăш, выльăха ирĕкре çӳретни, шăварни, ешĕл курăк çитерни—пит те усăллă.

Выльăх-чĕрлĕхсем кĕтӳре çӳрессине лайăх йĕркелеме автор çак ĕçсене тума хушать:

Кĕтӳ вырăнĕсене малтан лайăх тасатмалла, ăна лайăхлатмалла. Сиенлĕ курăксене пĕтермелле, курăк акас ĕçсене тумалла.

Нумай колхозсенче кĕтӳсене пăхма урăх çĕртен килнĕ çынсене тытаççĕ. Ку тĕрĕс мар йĕрке. Урăх çĕртен килнĕ çын колхозăн выльăх-чĕрлĕхне ĕрчетме тăрăшмасть.

Выльăх-чĕрлĕхсене кĕтĕве кăлариччен малтан кашнине зооветосмотр туса тухмалла, чир-чĕртен сыхлас майпа прививка тумалла. Выльăхсене тасатмалла, чĕрнисене, ĕнесен мăйракисене вĕçĕнчен касмалла. Пур выльăхсене те номерлемелле.

Выльăхсене кĕтӳре çӳретме майĕпе хăнăхтарса пымалла: малтанхи кун 2—3 сехет, виçĕ кун хушши— 4—6 сехет, кайран вара 8—10 сехет çӳретмелле.

Кĕтӳ кĕтмелли участокра салатса янă стройпа васкамасăр çӳретмелле, майĕ-майĕпе вăйлă курăк çине кĕртсе пырса çитермелле. Шăрăх кунсенче выльăхсене çиле хирĕç, сивĕ кунсенче çиле май çитерсе çӳретес пулать. Питех те шăрăх кунсенче ĕнесене кăнтăрла чылай вăхăт хушши (10—3 сехетсенче) сулхăнта тăратас пулать.

Сыснасене майăн 10-мĕшĕнчен пуçласа октябрĕн 10-мĕшчен ятарласа лагерьте тытмалла. Лагерьте тытни концентратлă апата перекетлеме тата сыснасене тĕрлĕ чир-чĕртен сыхлама май парать.

«Колхозăн обществăллă выльăх-чĕрлĕхсене кĕтӳре уйрăммăн çӳретмелле, унта колхозниксен хăйсен килĕнчи выльăх-чĕрлĕхсене хутшăнтармалла мар,—тет автор. — Фермăри выльăх-чĕрлĕхсен кĕтӳне çӳреме чи лайăх вырăнсене уйăрса парас пулать».

«Октябрь ялавĕ» хаçат редакцийĕ çак статьяна пичетлесе лайăх, кирлĕ ĕç тунă. Ку ыйтăва ытти райхаçатсен те çутатма кирлĕ.

Футбол вăййине массăллăн сарса пырас ыйту пирки

Пирĕн Совет Союзĕнче футбол спортăн массăллă вăййисенчен пĕри пулса тăрать. Футболла выляни сывлăха çирĕплетес çĕрте паллă вырăн йышăнса тăрать. Вăл хăюллă, тĕреклĕ пулма, вăйланса пыма, йывăрлăха тӳссе ирттерме хăнăхма пулăшать. Çавăн пекех коллективлăн пурăнма вĕрентет. Çаксем ĕнтĕ ĕçре тата тăван çĕршыва сыхлас çĕрте чи кирлисем пулса тăраççĕ.

Совет физкультури футбол вăййине сарса пырас енĕпе те пысăк çитĕнӳсем турĕ. Футбол командисен хисепĕ çулран çулах ӳссе пырать. Футбол ĕççыннисен чи юратнă спорчĕ пулса тăчĕ. Çак ĕçре çитĕнӳсем тунипе пĕрлех, çитменлĕхсем те сахал мар-ха. Хăшпĕр коллективсем футбол командисене хуласенчи тата районсенчи ăмăртусене çителĕксĕр хутшăнтараççĕ. Коллективсенчи футбол секцисенче вĕренӳпе воспитани ĕçне кирлĕ пек туса пымаççĕ.

Физкультурăпа спорт ĕçĕсен СССР Совнаркомĕ çумĕнчи Пĕтĕм Союзри Комитечĕ, апрелĕн пирвайхи кунĕсенче, футбол вăййине сарса пырас ĕçе лайăхлатас тĕлĕшпе решени йышăнчĕ. Футбол енĕпе ăмăртусем организацилемелли халичченхи йĕркене урăхлатса çĕнетнĕ. Кăçалтан пуçласа физкультура коллективĕсене пурне те ăмăртусене йĕркеллĕн хутшăнтармалла тунă.

Хуласем тăрăх футбол енĕпе ăмăртусем ирттермелли уйрăм йĕрке çирĕплетнĕ. Çак йĕрке тăрăх, физкультура коллективĕсен çитĕннĕ çынсенчен тăракан командăсем хушшинче хулара футбол вăййипе мала тухассишĕн ăмăртусем ирттереççĕ. Вĕсем хушшинчех «Хуласен кубокĕшĕн» ăмăртусем пулмалла.

Çамрăк ачасемпе вăтам шкулсенче, ремесленнăй училищĕсенче тата ФЗО шкулĕсенче вĕренекен ачасен командисем хушшинче те «Хуласен кубокĕшĕн» ăмăртусем ирттереççĕ.

Техникумсенче тата аслă шкулсенче вĕренекенсен командисем хулара малти вырăн йышăнассишĕн ăмăртса выляççĕ. Çак ăмăртусем сентябрьпе октябрь уйăхĕсенче пулса иртмелле.

Физкультурăпа спорт ĕçĕсен Чăваш АССР Совнаркомĕ çумĕнчи Комитечĕ республикăра икĕ ăмăрту туса ирттерме йышăннă. Вырăнти коллективсенчи командăсем хушшинче «Чăваш АССР кубокне» выляса илес тĕлĕшпе ирттерекен ăмăрту июнĕн 9-мĕшĕнче пуçланмалла. Çав вăхăтрах «Чăваш АССР кубокне» выляса илес тĕлĕшпе спорт обществисенчи командăсем хушшинче те вăйăсем пулаççĕ.

Футбол вăййине сарса пырас ĕçе лайăхлатас тĕлĕшпе республикăри футбол секцине çĕнетнĕ. Судьясем майăн 1-мĕшчен тепĕр хут аттестацинче пулмалла. Футбол сезонĕ пуçланас умĕн хуласенче тата район центрĕсенче футболистсен пухăвĕсене туса ирттермелле.

Шупашкарти «Динамо», «Спартак», «Учитель» спорт обществисенчи футболистсем сезон умĕн тренировкăсем тума тытăннă. Кăçал «Динамо» команди чылай вăйланасси палăрать. «Спартак» обществин ачасен иртнĕ çулхи команди кăçал çитĕннĕ çынсен командисемпе вылямa тытăнать.

Хулари спорт обществисем нумайĕшĕ кăçалхи сезона хатĕрленме тытăнчĕç терĕмĕр. Çапах та хăшпĕр обществăсем çителĕксĕр ĕçлеççĕ. «Медик», «Строитель», «Молния» тата «Урожай» (ялхуçалăх институчĕ) уйрăмах япăх ĕçленине палăртас пулать. Вăл обществăсем футбол вăййине хакламаççĕ темелле.

Футбол вăййине колхозсенче, МТ Станцисенче тата район центрĕсенче сарса пымалла. Унти командăсем хушшинче ăмăртусене йĕркеллĕ ирттермелле. Хулари тата район центрĕнчи командăсен колхозсенчи командăсене вырăна тухса практикăллă пулăшусем памалла. Район центрĕсенче тата колхозсенче футболла вылямалли площадкăсем туни кирлĕ.

Чăваш АССР Совнаркомĕ хула тата район Совечĕсен исполкомĕсене физкультура организацисем çуллахи сезона мĕнле хатĕрленни çинчен сӳтсе явма хушрĕ. Вĕсен физкультура ĕçĕсене сарса пырас плана пурнăçлама пулăшмалла. Кăçалхи çул кашни шкулта, колхозра тата предприятире футбол площадкисем тумалла. Пирĕн республикăра 345 площадка таран тума палăртнă.

Футбол енĕпе ăмăртусем ирттернĕ чухне физкультурăпа спорт ĕçĕсем çинчен массăллă ăнлантару ĕçне анлăн сарса пымалла. Ăмăрту пуçланас умĕн докладсемпе калаçусем ирттермелле. Гимнастикăллă упражненисем туса кăтартмалла. Велосипедпа кăтартуллă чупусем туса ирттерес пулать. Çавăн пекех футболла вылямa вĕрентмелле. Паллăрах спортсменсен пултарулăхне кăтартмалла.

Футбол матчĕсене ирттерме тĕплĕн хатĕрленни кирлĕ. Стадионсен тата площадкăсен территорине лайăх тасатас пулать. Физкультурăпа спорт ыйтăвĕсемпе илемлĕ плакатсемпе лозунгсем çакмалла. Фото-витринăсем, буфетсем, кĕнекесем сутакан киосксем, консультацисем организацилемелле. Физкультура организацисен çакна асра тытса ĕçлес пулать.

Вырăнти коллективсен футбол командисем тунипе лăпланса лармалла мар. Вĕсен футболистсемпе кулленех ĕçлемелле. Вĕренӳпе спорт ĕçне йĕркеллĕн пурнăçласа пымалла. Кашни команда хулари е районри ăмăртусенче малти вырăна тухассишĕн кĕрешме тивĕç. Футбол спорчĕ çинчен пуш сăмаха çаптарса ларас йăлана пăрахма вăхăт ĕнтĕ. Футболистсен ăмăртусене лайăх хатĕрленмелле. Тренировкăсене йĕркеллĕн тата пысăк пахалăхпа ирттерес пулать.

Футболистсене хăйсен пултарулăхне, пĕлĕвне ӳстерме пулăшса пымалла. Çуллахи сезон пуçланас умĕн спорт хатĕрĕсем, тумтирсем çителĕклĕ хатĕрлемелле. Унчченхи çулсенче туяннă инвентарьсене юсамалла. Хуларан пырса парассине е çӳлти организацисем çине кăна шанса ларни пулмалла мар. Вырăнти спорт хатĕрĕсемпе туллин усă курмалла.

Футбол енĕпе ĕçлекен кадрсене вăхăтра хатĕрлемелле. Вĕсене майăн 15-мĕшчен вĕрентсе кăларас пулать.

Спорт обществисенче сборнăй командăсем тăвассине пăрахăçа кăлармалла. Мĕншĕн тесен ун пек командăсем туни футболистсен хисепне ӳстерме чăрмантарать. Пĕр-ик командăлăх лайăх футболистсем пур тесе. çĕнĕрен футболистсем хатĕрлес ĕç çине сӳрĕккĕн пăхни пулмалла мар.

Районсенчи физкультура инспекторĕсен районра футбол секцийĕ тумалла. Ăмăртусене ирттермелли календарь тăвас пулать. Вăл календарь çинчен вырăнти коллективсене пĕлтермелле.

Кашни районрах 1941 çулти футбол сезонне пысăк пахалăхпа ирттерме тăрăшмалла. Футбол вăййине масса хушшинче анлăн сарса пымалла.

В. СОКОЛОВ.

Физкультурăпа спорт ĕçĕсен комитечĕн инспекторĕ.

Пичет кунĕ умĕн

ÇĔМĔРЛЕ. («Чăваш Коммуни» корр.). Районри «Социализмлă ĕç» хаçат большевикла пичет кунне хатĕрленсе ирттерес тĕлĕшпе план тунă. Ăна ВКП(б) райкомĕнче çирĕплетнĕ. Хальхи вăхăтра планра кăтартнисене пурнăçлас тĕлĕшпе ĕçе тытăннă ĕнтĕ.

Нумаях пулмасть райхаçат виçĕ колхозра çуракине хатĕрленес ĕç мĕнле пынине тĕрĕслес тĕлĕшпе рейд ирттерчĕ. Вăл рейда райхаçат тата стена хаçачĕсем çине çырса тăракансем, колхоз активĕ хутшăнчĕç. Вĕсем уйрăм колхозсем акана хатĕрленес енĕпе çителĕксĕр ĕçленине палăртрĕç. Акă, Анат-Кăмашари «Красный пахарь» колхозра акара ĕçлемелли лашасем пурте мар юрăхлă, 79 лашаран 10-шĕ начар тата 2-шĕ кӳлме юрăхсăра тухнă. Ялхуçалăх машинисем те юсавлă мар, урапасем, лаша таврашĕсем колхозниксен килĕсенче выртаççĕ, вăрлăхсем çителĕксĕр. Колхоз паянхи куна çитсе те звеносем организацилемен.

Икĕ колхозра стена хаçат редколлеги составне çĕнĕрен суйланă. Халĕ унта хаçат кăларасси лайăхланса пыни курăнать.

Майăн 5-мĕшпе 25-мĕш хушшинче «Ленин—Сталин большевикла пичет çинчен» тема тăрăх предприятисемпе колхозсенче, шкулсенче пĕтĕмпе 16 çĕрте пухусемпе канашлусем пулса иртмелле. Ăçта хăш кун пулмалли тата кам ирттермелли те паллă, докладчиксене тупса хатĕрленĕ. Сăмахран, майăн 5-мĕшĕнче древкомбинатра партипе профсоюз тата комсомол активĕн пухăвĕ пулмалла. Унта «Ленин—Сталин большевикла пичет çинчен» темăпа «Знамя стахановца» хаçат редакторĕ Голубев юлташ доклад туса парать. Çак кун çав темăпах «Большевик» тата «Труженик» заводсенче те пухусем пулса иртеççĕ.

Пичет кунĕ ячĕпе районра чылай çĕрте ятарласах стена хаçачĕсем кăларма хатĕрленеççĕ.

Атăл тăрăх антаракан сулăсенчен татăлса кайнă йывăçа пухасси çинчен

Чăваш АССР Совнаркомĕ çак кунсенче Атăл тăрăх антаракан сулăсенчен татăлса кайнă йывăçа пухасси çинчен постановлени йышăннă. Вăл постановлени тăрăх хамăр республика территорийĕнче Атăл çинче тытнă йывăçпа строительство ĕçĕнче усă курмалла тунă.

Совнарком Сĕнтĕр, Ишлей, Шупашкар, Сĕнтĕрвăрри райсовечĕсен исполкомĕсене тата Шупашкар хула Советне Атăл тăрăх юхса анакан йывăçа пухас ĕçе организацилеме хушнă. Вăл йывăçа Чăваш республикинчи «Роснабсбыт» конторине памалла тунă. Учрежденисене, артельсене тата уйрăм çынсене Атăл çинче тытса пухнă çавăн пек йывăçа йышăнма та, сутăн илме те чарнă.

Ку ĕçе асăрхаса тăма асăннă райсоветсен исполкомĕсене хушнă.

Йывăç тата чечексем лартмалли уйăхлăх

Комсомолăн Шупашкарти 7-мĕш номерлĕ шкулти пуçламĕш организацийĕпе пионер отрячĕсем хулана илемлетес, йывăçсем тата чечексем лартса ӳстерес тĕлĕшпе паха ĕç пуçарчĕç. Çак пуçарăва ВКП(б) Шупашкар горкомĕ ырласа йышăнчĕ, йывăç тата чечексем лартас тĕлĕшпе уйăхлăх туса ирттерме палăртрĕ. ВКП(б) горкомĕ йышăннă тăрăх çак уйăхлăх майăн 1-мĕшĕнчен пуçласа июнĕн 1-мĕшне çитиччен пымалла.

Кашни коллективăн хăйĕн предприяти, учреждени территорийĕнче 1—2 цветник тумалла, вуншар йывăç лартса ӳстермелле. Комсомол организацийĕсен кашнин 1—2 цветник тумалла, вуншар йывăç лартса ӳстерессишĕн кĕрешмелле. Пионер отрячĕсен те цветниксем тăвас, йывăç лартса ӳстерес тĕлĕшпе тăрăшса ĕçлемелле.

Пуçламĕш парторганизацисен задачи —çак паха пуçарăва пурнăçа кĕртме комсомол организацисемпе пионер отрячĕсене куллен пулăшасси пулать.

Зеленăй базарта

Шупашкарти зеленăй базарта юлашки вăхăтра ялхуçалăх продукчĕсем нумай сутма пуçларĕç. Аш-какай сутакан палаткăра сысна, ĕне какайĕ туллиех. Çакна май аш-какай хакĕ нумай йӳнелчĕ. Сĕт-çу тата пахча-çимĕç сутакан палаткăсенче те мĕн кирлĕ, çавна туянма пулать. Сĕт, çу, тăварланă хăяр, купăста, кăмпа, çавăн пекех çĕрулми хакĕсем те сисĕнмеллех йӳнелчĕç. Май уявĕ умĕн базарта суту-илӳ пушшех вăйланса пыни сисĕнет.

Атăл çинче

Ĕнер ирхине 8 сехет тĕлне Атăл шывĕн горизончĕ 616 сантиметр пулнă. Сывлăшри температура — 2,5 градус ăшă.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

ВНИМАНИЮ ГРАЖДАН!

ВСЕ МАГАЗИНЫ Торга, Горпо, СПО
и ларьки, торгующие водкой и ликеро-водочными изделиями,

ПРИНИМАЮТ

в неограниченном количестве
за наличный расчет

ПОСУДУ.

ГРАЖДАНЕ,
сдавайте порожную посуду!

3—3

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом Печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн—0—67, редактор заместителĕн—3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн —4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, экономика пайĕн — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн—2—30, «Ĕçхĕрарăмĕ» журналăн—3—23, «Ленин çулĕпе» журналăн—0—85. издательство конторин—0—23.

НТ 3428.

Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР Заказ № 227. ф. б. 58 84 п. л.